

Financial Accounting Research
E-ISSN: 2322-3405
Vol. 17, Issue 3, No.65, 2025, P: 121- 154
Received: 18.08.2025 Accepted: 13.04.2026

Financial Accounting Research

The Moderating Role of the Probability of Earnings Manipulation on the Relationship between Financing Constraints and Accounting Information Quality

Fatemeh Yousefzadeh

M.Sc. Student, Department of Accounting and Financial Management, Faculty of Economics and Management, Urmia University, Urmia, Iran.
st_f.yousefzadeh@urmia.ac.ir

Farzad Ghayour *

Assistant Professor, Department of Accounting and Financial Management, Faculty of Economics and Management, Urmia University, Urmia, Iran.
f.ghayour@urmia.ac.ir

Hamzeh Didar

Associate Professor, Department of Accounting and Financial Management, Faculty of Economics and Management, Urmia University, Urmia, Iran.
h.didar@urmia.ac.ir

Abstract

Considering the importance of accounting information quality, this study aims to investigate the moderating role of the probability of earnings manipulation on the relationship between financing constraints and accounting information quality. To test the research hypotheses, a sample of 115 companies listed on the Tehran Stock Exchange between 2017 and 2023 was selected, and the hypotheses were examined using multiple regression and panel data. The findings indicate a negative and significant effect of financing constraints on the quality of accounting information. It was also found that the probability of earnings manipulation weakens this relationship. This result reflects the fact that when a company faces financing constraints, it may find incentives to manage its financial statements due to financial pressures and the need to secure new resources. In such conditions, where the probability of profit manipulation increases, the scope for fraudulent actions also increases. The results of this study can affect the efficiency and effectiveness of decisions made by investors and creditors in the capital market to assess the credit risk of business entities and can help supervisory and standard-setting institutions review the laws and standards affecting the reporting and disclosure process in companies with financing constraints and suspected earnings manipulation. Furthermore, auditors, aware of the inherent risks of such companies, should reconsider developing effective audit methods.

Keywords: Financing Constraints, Accounting Information Quality, Probability of Earnings Manipulation

* Corresponding author

2322-3405 © The author(s) Publisher: University of Isfahan

This is an open access article under the CC-BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>).

[10.22108/FAR.2026.146366.2155](https://doi.org/10.22108/FAR.2026.146366.2155)

Introduction

In today's modern society, economists can do almost nothing without information. Improving the quality and usefulness of accounting data has become more critical as a result of recent global financial crises. Financing constraints may lead a business entity to focus on securing financing rather than providing quality financial information. These restrictions not only affect the economic performance of companies but also lead to a decrease in the accuracy and transparency of financial reporting, increased earnings management to present a better picture of the company's financial position, increased information asymmetry, an inability to implement appropriate dividend policies, and an increased cost of capital. This demonstrates the need to make appropriate decisions in the field of financing and resource management to maintain the quality of accounting information.

Earnings manipulation, as a risk-based management behavior, undermines the existential philosophy of financial statements and reduces investors' trust in the financial reporting process. Theoretically, according to agency theory, managers manipulate earnings due to conflicts of interest between themselves and stakeholders, and according to prospect theory, managers' psychological preferences, such as loss aversion, can motivate earnings manipulation. Awareness of the causes of earnings management provides the possibility of reducing it. The numerous cases of accounting fraud observed in recent years lead us to a more precise understanding of the developments governing the accounting industry and the need to reform and develop relevant laws and regulations. In the real world, research is needed to provide evidence to support this theory.

Outside Iran, some empirical evidence confirms this theory. For example, Tang (2023) showed that financing constraints undermine the relevance, reliability, and prudence of accounting information. Also, Ebrahimi et al. (2017) showed that financial crisis has a negative and significant effect on earnings smoothing, earnings value correlation, and conditional conservatism. However, to date, none of the researchers have examined the reduction in accounting information quality through financing constraints and the probability of earnings manipulation.

Our review found no study that has investigated this issue in Iran, so the current research attempts to answer the question: What effect does the probability of earnings manipulation have on the relationship between financing constraints and accounting information quality? The results of this study, in addition to helping identify companies with financing constraints and suspected earnings manipulation, can affect the efficiency and effectiveness of decisions made by investors and creditors in the capital market to assess the credit risk of business entities and can help supervisory and standard-setting institutions review the laws and standards affecting the reporting and disclosure process in companies with financing constraints and suspected earnings manipulation. Furthermore, auditors, aware of the inherent risks of such companies, should reconsider developing effective audit methods. In addition, the results of the study are expected to help managers of economic units improve the quality of financial reporting by considering the effects of financing constraints and the probability of earnings manipulation.

Methodology

This research is considered applied in terms of purpose and descriptive-correlational in nature. The data were collected through the database of the Tehran Stock Exchange Organization (Codal). The required data were gathered using the systematic elimination method. The statistical sample of this research consists of 115 companies listed on the

Tehran Stock Exchange. The data were then examined using multiple regression and panel data techniques.

The quality of accounting information is the dependent variable, and the accruals quality index based on the model presented by Francis et al. (2005) was used to measure it. Financing constraints are the independent variable, and the KZ (1997) index was used to measure them. The probability of earnings manipulation is the moderating variable. To measure this variable, the Beneish (1999) and modified Beneish (1999) models were used.

Findings

The findings indicate a negative and significant effect of financing constraints on the quality of accounting information. As financing constraints increase, the quality of accounting information decreases. It was also found that the probability of earnings manipulation weakens this relationship.

Conclusion

The findings of our research provide empirical evidence supporting the theory that as financing constraints increase, the quality of accruals and earnings reported by firms declines. Financially constrained companies have higher discretionary accruals before making investments than companies without financing constraints, which indicates greater earnings management in these companies. Therefore, financing constraints play a significant role in determining managers' financial reporting behavior. One possible reason for the existence of a significant relationship between financing constraints and information quality could be the attention of major providers of corporate finance (especially state-owned banks) to the quality of corporate disclosure of information about financing decisions.

These results are consistent with the findings of Hope et al. (2009), Beatty et al. (2010), Ding et al. (2016), Armstrong et al. (2019), Lei et al. (2022), Tang (2023), Shuli (2011), Trombetta and Imperatore (2014), and Setayesh et al. (2013).

The results show that as the probability of earnings manipulation increases, information asymmetry between insiders and outsiders increases, which leads to a decrease in the quality of accounting information and an increase in financing constraints.

Managers have a greater incentive to manipulate earnings in years when their financial situation is poor and there are signs of a trend toward financial crisis, to hide the company's poor performance. Based on the results of this research and the importance of financial information quality, auditors are advised to further investigate the probability of earnings manipulation and its effect on the quality of financial information.

بررسی نقش تعدیلگری احتمال دستکاری سود بر رابطه بین محدودیت در تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری

فاطمه یوسف‌زاده

کارشناسی ارشد، گروه حسابداری و مدیریت مالی، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

st_f.yousefzadeh@urmia.ac.ir

فرزاد غیور

استادیار، گروه حسابداری و مدیریت مالی، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

f.ghayour@urmia.ac.ir

حمزه دیدار

دانشیار، گروه حسابداری و مدیریت مالی، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

h.didar@urmia.ac.ir

چکیده

با توجه به اهمیت کیفیت اطلاعات حسابداری، هدف پژوهش حاضر بررسی نقش تعدیلگری احتمال دستکاری سود بر رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و محدودیت در تأمین مالی است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، نمونه‌ای مشتمل بر ۱۱۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۲ برگزیده شد که با استفاده از رگرسیون چندگانه و با استفاده از داده‌های پنل بررسی شده است. بررسی یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که محدودیت در تأمین مالی باعث کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری می‌شود. همچنین، مشخص شد وجود احتمال دستکاری سود این رابطه را تضعیف می‌کند. نتیجه به‌دست‌آمده بیانگر این واقعیت است که زمانی که یک شرکت با محدودیت مالی مواجه است، ممکن است به دلیل فشارهای مالی و نیاز به تأمین منابع جدید، انگیزه‌هایی برای مدیریت صورت‌های مالی خود پیدا کند و در شرایط احتمال دستکاری سود، زمینه اقدامات متقلبانه افزایش می‌یابد. نتایج پژوهش حاضر می‌تواند بر کارایی و اثربخشی تصمیم‌های گرفته‌شده توسط سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان در بازار سرمایه به منظور ارزیابی ریسک اعتباری واحدهای تجاری مؤثر باشد و نهادهای ناظر و تدوین‌کننده استانداردها را در بازبینی قوانین و استانداردهای مؤثر بر فرایند گزارشگری و افشا در شرکت‌های دارای محدودیت در تأمین مالی و مشکوک به دستکاری سود یاری رساند. همچنین، حساب‌برسان نیز با آگاهی از ریسک‌های ذاتی چنین شرکت‌هایی، در تدوین روش‌های حسابرسی مؤثر تجدیدنظر کنند.

واژه‌های کلیدی: کیفیت اطلاعات حسابداری، محدودیت در تأمین مالی، احتمال دستکاری سود.

مقدمه

در جامعه مدرن امروزی، اقتصاددانان بدون اطلاعات تقریباً نمی‌توانند کاری انجام دهند. اطلاعات اقتصادی و حسابداری تحت تأثیر تحولات اخیر قرار گرفته است (George, 2011). موفقیت یا شکست یک سازمان در دستیابی به اهداف خود به کیفیت اطلاعات حسابداری متکی است (Al-Ali, 2014). اطلاعات حسابداری با کیفیت زیاد نشان‌دهنده دقتی از عملکرد فعلی شرکت است که برای پیش‌بینی آینده و ارزیابی ارزش آن مفید است (Dechow & Schrand, 2004).

شیپر و وینسنت کیفیت اطلاعات حسابداری را به عنوان یک مفهوم پیچیده توصیف می‌کنند که حاوی ارزش ذاتی اطلاعات حسابداری، محافظه‌کاری حسابداری و مدیریت سود است (Schipper & Vincent, 2003). کیفیت گزارشگری مالی یعنی صورت‌های مالی بتواند اطلاعات مربوط به عملیات شرکت و پیش‌بینی جریان‌های نقدی مورد انتظار را به سرمایه‌گذاران منتقل کند. هرچه گزارشگری مالی باکیفیت‌تر باشد، سرمایه‌گذاران راحت‌تر می‌توانند تصمیم‌های مناسب و آگاهانه‌تر بگیرند (تیموری و همکاران، ۱۴۰۰). هدف از تهیه صورت‌های مالی ارائه اطلاعات درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری است که برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی استفاده‌کنندگان مفید است. صورت‌های مالی باید به طور منصفانه وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری را ارائه کنند و در صورتی واحد تجاری به ارائه منصفانه دست می‌یابد که استانداردهای حسابداری مربوط را رعایت کند. بنابراین، اطلاعات باید به گونه‌ای رویه‌های حسابداری را ارائه کند که مربوط، قابل اتکا، قابل مقایسه و قابل فهم باشند (کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، ۱۴۰۳). از نگاه صاحب‌نظران، تمام ویژگی‌های کیفی بیان‌شده در بیانیه مفاهیم گزارشگری مالی برای اطلاعات، بر معیارهایی همچون مربوط بودن، صداقت در ارائه و قابلیت‌های پیش‌بینی تأکید داشتند. از طرفی، مهم‌ترین کاربرد اطلاعات حسابداری برای سرمایه‌گذاران مربوط به صداقت در ارائه ویژگی قابلیت پیش‌بینی است، زیرا سرمایه‌گذاران انتظار دارند با مطالعه و تحلیل اطلاعات حسابداری بتوانند وضعیت آتی واحد تجاری را پیش‌بینی کنند و نتایج را در تصمیم‌گیری‌های خود به کار ببرند (تیموری و همکاران، ۱۴۰۰). درخواست‌ها برای بهبود کیفیت و سودمندی داده‌های حسابداری در نتیجه بحران مالی جهانی اخیر تشدید شده است. یکی از اثرات بحران مالی کاهش ارزش اطلاعات حسابداری است. این موضوع به ویژه در رابطه با اطلاعات مربوط به سود شرکت‌ها در کشورهایی صدق می‌کند که با بحران مالی مواجه هستند (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۵).

امور مالی شرکت‌ها حول مطالعه محدودیت‌های تأمین مالی می‌چرخد. تأمین مالی یکی از حیاتی‌ترین تصمیم‌هایی است که مدیران برای رشد و توسعه شرکت اتخاذ می‌کنند، اما دستیابی به این منابع همواره با چالش‌هایی روبه‌رو است (خواجوی و صالحی‌نیا، ۱۳۹۳). منظور از محدودیت‌های مالی موانعی هستند که از تأمین کامل منابع مالی مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری‌های بهینه شرکت‌ها جلوگیری می‌کنند (برادران حسن‌زاده و فیضی، ۱۳۹۳). شرکت‌ها زمانی با محدودیت مالی مواجه می‌شوند که بین منابع مالی داخلی و خارجی تخصیص‌یافته شکاف ایجاد شود (حقیقت و زرگریجویی، ۱۳۹۲). هنگامی که شرکت با محدودیت‌های مالی روبه‌رو است، مدیر ممکن است برای تأمین منابع مالی، به دستکاری سود اقدام کند (Shyti, 2013). دستکاری

سود به عنوان یک رفتار مدیریتی مبتنی بر ریسک در سال‌های اخیر مورد توجه زیادی قرار گرفته است و بیانگر تغییر در عملکرد گزارش‌شده شرکت توسط افراد درون‌سازمانی با هدف گمراه کردن سهامدار است (Healy, 1985). بنیش دستکاری سود را این‌گونه بیان می‌کند: «تخطی مدیریت از اصول پذیرفته‌شده حسابداری به منظور ارائه نتایج عملکرد شرکت به نحو مطلوب» (Beneish, 1999). مدیریت سود و دستکاری سود تلاشی برای ارتقای چشم‌انداز عملکرد مدیر از طریق تغییر در ظاهر صورت‌های مالی است. مدیران، به منظور پنهان کردن عملکرد ضعیف شرکت، در سال‌هایی که وضعیت مالی آنها نامناسب است و نشانه‌هایی از حرکت به سوی بحران مالی دیده می‌شوند، انگیزه بیشتری برای دستکاری سود دارند.

یک انگیزه مهم برای دستکاری سود تمایل به جذب تأمین مالی خارجی با هزینه کم است. مشکلی که امروزه با وجود افزایش سطح آگاهی‌ها و دانش عمومی استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی دیده می‌شود، اتکای شدید بر اطلاعات حسابداری به ویژه سود حسابداری برای تصمیم‌گیری در خصوص سرمایه‌گذاری است (سیدین بروجنی و پناهیان، ۱۳۹۵). این در حالی است که تأکید روزافزون تحلیلگران مالی و سرمایه‌گذاران بر جریان‌های نقدی عملیاتی انگیزه مدیر را برای مدیریت سود به منظور ارائه تصویری مطلوب از عملکرد شرکت و حفظ منابع تأمین مالی بیرونی افزایش داده است (ایزدی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲).

این رفتار مداخله‌گرایانه می‌تواند بر کیفیت اطلاعات افشاشده و مفیدبودن آن برای تصمیم‌های سرمایه‌گذاری تأثیر بگذارد و به خدشه‌دار شدن فلسفه وجودی صورت‌های مالی و کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران به فرایند گزارشگری مالی منجر شود. علاوه بر این، این رفتار ممکن است باعث تخصیص نادرست منابع کمیاب اقتصادی به سمت سرمایه‌گذاری‌هایی با کارایی اندک شود. با افزایش احتمال دستکاری سود، عدم تقارن اطلاعاتی بین افراد داخلی و خارجی بیشتر می‌شود که این امر به کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری و افزایش محدودیت در تأمین مالی منجر می‌شود. امروزه، احتمال دستکاری سود یکی از دغدغه‌های اصلی استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی است و ابعاد گوناگون آن در ادبیات پژوهشی ایران مطالعه شده است. پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه روابط بین محدودیت در تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری و اثر تعدیل‌کننده احتمال دستکاری سود بر این رابطه، با وجود اهمیت آن، ناکافی و عمدتاً بر تأثیر سایر عوامل بر کیفیت گزارشگری مالی متمرکز بوده‌اند. از این رو، به دلیل مشخص نبودن نقش محدودیت در تأمین مالی بر کیفیت اطلاعات حسابداری با در نظر گرفتن اثر تعدیلگری احتمال دستکاری سود، خلأ مطالعاتی در این زمینه وجود دارد. از این رو، پژوهش حاضر برای روشن کردن این موضوع و پرکردن شکاف تجربی موجود طراحی شده است. نتایج پژوهش حاضر، ضمن کمک به شناسایی شرکت‌های دارای محدودیت در تأمین مالی و مشکوک به دستکاری سود، می‌تواند بر کارایی و اثربخشی تصمیم‌های گرفته‌شده توسط سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان در بازار سرمایه به منظور ارزیابی ریسک اعتباری واحدهای تجاری مؤثر باشد و نهادهای ناظر و تدوین‌کننده استانداردها را در بازبینی قوانین و استانداردهای مؤثر بر فرایند گزارشگری و افشا در شرکت‌های دارای محدودیت در تأمین مالی و مشکوک به دستکاری سود یاری رساند. همچنین، حساب‌برسان نیز با آگاهی از ریسک‌های ذاتی چنین شرکت‌هایی، در تدوین روش‌های حسابرسی

مؤثر تجدیدنظر کنند. افزون بر این، انتظار می‌رود نتایج پژوهش به مدیران واحدهای اقتصادی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثراتی که محدودیت در تأمین مالی و احتمال دستکاری سود بر آن دارد، کمک کند.

مبانی نظری، پیشینه پژوهش و توسعه فرضیه‌ها

کیفیت اطلاعات حسابداری

اطلاعات یک منبع تجاری است که برای بقای سازمان ضروری است (Hall, 2011). اگر اطلاعات مرتبط و مفید برای تصمیم‌گیری باشد، کیفیت زیادی را نشان می‌دهد (Haag & Cummings, 2009). گراهام و داد^۱ برای اولین بار از عبارت «کیفیت اطلاعات» در تحلیل الگوی ارزش‌گذاری سهام وال‌استریت استفاده کردند. آنها ضریب سود هر سهم را به عنوان ضریب کیفیت معرفی کردند که نشان‌دهنده برداشت افراد از کیفیت سود بود. این ضریب عواملی مانند سیاست‌های توزیع سود، ویژگی‌های شرکت (مانند اندازه، شهرت، عملکرد و اهرم مالی)، ماهیت عملیات شرکت و شرایط کلان اقتصادی را منعکس می‌کرد (اثنی‌عشری و همکاران، ۱۳۹۳).

گزارشگری و پاسخ‌دهی در بنگاه‌های اقتصادی یکی از ارکان مهم برای تداوم فعالیت بنگاه‌هاست. از آنجا که سرمایه‌گذاران برای گرفتن تصمیم‌های درست نیازمند اطلاعات صحیح برای پیش‌بینی جریان‌های نقد آتی و چشم‌اندازی روشن برای شرکت‌هاست، پس لازم است که از منابعی قابل اتکا استفاده کنند (اشکرز، ۱۴۰۱).

کیفیت گزارشگری مالی سنگ بنای حاکمیت شرکتی و کلید اصلی جلب اعتماد ذی‌نفعان تلقی می‌شود (Gatea Al-Jubouri & Jarad, 2021). گزارش‌های مالی با کیفیت زیاد نه فقط باید به استانداردهای قانونی مانند استانداردهای بین‌المللی گزارش‌های مالی پایبند باشند، بلکه باید بیانگر تصویری منصفانه و دقیق از وضعیت مالی شرکت باشند تا امکان تصمیم‌گیری آگاهانه را برای سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان فراهم کنند (ثقفی و عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۹). اطلاعات باکیفیت، با کاهش ابهام موجود و بهبود کیفیت تصمیم، برای استفاده‌کنندگان ارزش ایجاد می‌کند (اثنی‌عشری و اسدی، ۱۳۹۴) و می‌توان آن را به عنوان تحقق نیازهای استفاده‌کننده با توجه به درک استفاده‌کننده معقول و خارجی تعریف کرد (ثقفی و ابراهیمی، ۱۳۸۸).

بنابراین، به دلیل اهمیتی که کیفیت اطلاعات حسابداری در سیستم اطلاعاتی اقتصاد دارد، به مرور زمان در حال تبدیل شدن به یک موضوع داغ در میان پژوهشگران نظری است. در سراسر دنیا، کیفیت اطلاعات مالی و حسابداری به موضوعی مهم برای رشته حسابداری و حسابرسی بدل شده است (Chai & Wen, 2010). کیفیت اطلاعات مالی و حسابداری را می‌توان با معیار اینکه حسابداری تا چه میزان جنبه‌های گوناگون فعالیت‌های شرکت را به درستی منعکس می‌کند، تعیین کرد. تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری باید در راستای توسعه و تبیین چارچوب‌های مفهومی و تدوین استانداردهایی تلاش کنند که به درک واقعیت‌های اقتصادی واحد تجاری یاری رسانند. اصول یادشده مربوط بودن اطلاعات حسابداری و قابلیت اتکای آن هستند. بنابراین، از آنجا که همواره رابطه‌ای جایگزین بین مربوط بودن اطلاعات حسابداری و قابلیت اتکای آن مشهود است، اصول حسابداری، بسته به رویکرد استفاده‌شده، می‌توانند واقعیت اقتصادی را به شکل‌های گوناگون تفسیر کنند (Hellstrom, 2009). تمامی واحدهای تجاری که برای دستیابی به منابع مالی از طریق بازار سرمایه و بازار

بدهی با یکدیگر رقابت می‌کنند، به اطلاعات مالی و حسابداری نیاز ضروری و حیاتی دارند. در صورتی که کیفیت اطلاعات مالی و حسابداری زیاد باشد، از عدم تقارن اطلاعاتی کاسته می‌شود که این امر موجب می‌شود شفافیت افزایش یابد؛ بنابراین، ابزاری بهتر برای انعقاد قراردادهای تجاری فراهم خواهد شد (Cascino, 2010). برای به دست آوردن اطمینان سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان برای انجام دادن فعالیت‌های اقتصادی، باید اطلاعاتی که در اتخاذ تصمیم‌گیری مالی و اقتصادی مفید است، تهیه و ارائه شود. برای اطمینان استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری از کیفیت اطلاعات مالی و حسابداری با قصد بهبود کارایی بازار سرمایه و تخصیص بهینه منابع مالی، باید مکانیسم‌هایی وجود داشته باشند. خلاقیت و دیدگاه‌های مدیر، کیفیت فرایند حسابرسی، تجربه اعضای کمیته حسابرسی و استانداردهای مدون حسابداری با کیفیت زیاد چهار عاملی هستند که در میزان کیفیت اطلاعات حسابداری و گزارشگری مالی نقش کلیدی دارند. در صورتی که در هر یک از این چهار عامل نقص وجود داشته باشد، می‌تواند کیفیت اطلاعات حسابداری را کاهش دهد (Thornton, 2002).

محدودیت در تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری

پس از وقوع بحران‌های مالی در کشورهای توسعه‌یافته و فروپاشی شرکت‌هایی بزرگ مانند انرون، ورلدکام و پارامالت، به دلیل تقلب‌های موجود در گزارشگری مالی، بحث درباره کیفیت اطلاعات مالی به یکی از مباحث حائز اهمیت در پژوهش‌های حرفه‌ای و علمی تبدیل شده است (محمودآبادی و رضایی، ۱۳۹۱). برخی از پژوهشگران باور دارند یکی از عوامل کم‌بودن کیفیت اطلاعات حسابداری، داشتن محدودیت در تأمین منابع مالی است. به طور کلی، شرکت‌های دارای محدودیت در تأمین مالی به شرکت‌هایی اطلاق می‌شود که با محدودیت‌هایی در تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌های خود در سطح بهینه مواجه هستند. محدودیت‌های مالی به ناتوانی شرکت‌ها در تأمین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری مطلوب اشاره دارد (Perotti & Vesnaver, 2004).

بر اساس مبانی نظری، محدودیت‌های مالی می‌توانند کیفیت اطلاعات حسابداری را کاهش دهند و ممکن است واحد تجاری را وادار کنند تا به جای تمرکز بر ارائه اطلاعات مالی باکیفیت، بر تأمین مالی متمرکز شوند و همچنین، به کاهش منبع مورد نیاز برای تهیه و ارائه اطلاعات مالی باکیفیت منجر شوند. به عبارتی دیگر، در چنین شرایطی، کیفیت اطلاعات مالی می‌تواند نقشی به‌سزا ایفا کند. اطلاعات مالی، با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، می‌تواند به شرکت‌ها در دستیابی به فرصت‌های سرمایه‌گذاری و همچنین، بهبود نقش نظارتی مدیران کمک کند (Diamond & Verrecchia, 1991, Bushman & Smith, 2001, Fama & Jensen, 1983). از این رو، برخی از پژوهشگران، از جمله بالاکریشنا و همکاران (Balakrishnan et al., 2014)، معتقد هستند شرکت‌های دارای کیفیت اطلاعات مالی مطلوب‌تر محدودیت‌های کمتری در تأمین منابع مالی دارند، زیرا به دلیل کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در این شرکت‌ها، نیاز کمتری به ارائه تضمین برای تأمین مالی وجود دارد و از این رو، کمتر دچار محدودیت در این زمینه می‌شوند. محدودیت در تأمین مالی یکی از عوامل کلیدی است که کیفیت اطلاعات حسابداری را به طور مستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهد و چندین پیامد منفی به دنبال دارد.

نخست، محدودیت‌های مالی ممکن است به کاهش دقت و شفافیت در گزارشگری مالی منجر شوند، زیرا شرکت‌هایی که با این نوع محدودیت‌ها مواجه هستند، ممکن است برای کاهش هزینه‌ها و بهبود وضعیت مالی، اطلاعات را به طور ناقص یا نادرست ارائه دهند (هنری عزیز، ۱۳۹۹). دوم، در شرایط محدودیت مالی، مدیران ممکن است به مدیریت سود روی آورند تا تصویری بهتر از وضعیت مالی شرکت ارائه دهند؛ این عمل می‌تواند به کاهش کیفیت اطلاعات مالی و افزایش عدم تقارن اطلاعاتی منجر شود (جبارزاده کنگرلویی و بهنمون، ۱۳۹۸). همچنین، پژوهش‌ها نشان داده‌اند محدودیت‌های مالی تأثیر منفی بر ارتباط میان کیفیت گزارشگری مالی و سیاست‌های تقسیم سود دارند. به عبارت دیگر، شرکت‌هایی که با محدودیت‌های مالی مواجه هستند، ممکن است نتوانند سیاست‌های تقسیم سود مناسبی را اجرا کنند که این امر خود بر کیفیت گزارشگری تأثیر می‌گذارد (هنری عزیز، ۱۳۹۹). علاوه بر این، شرایط محدودیت مالی تصمیم‌گیری مدیران در خصوص انتخاب شیوه تأمین مالی را پیچیده‌تر می‌کند و حفظ کیفیت اطلاعات در این فرایند مستلزم اتخاذ تصمیم‌های هوشمندانه است (آغال، ۱۳۹۴). در نهایت، کیفیت کم گزارشگری مالی ناشی از محدودیت‌های مالی می‌تواند هزینه سرمایه را افزایش دهد، زیرا سرمایه‌گذاران به اطلاعات با کیفیت کم اعتماد کمتری دارند و بنابراین، انتظار بازده بیشتری را دارند. محدودیت‌های مالی نه فقط بر عملکرد اقتصادی شرکت‌ها تأثیر می‌گذارند، بلکه می‌توانند کیفیت گزارشگری مالی را نیز تحت تأثیر قرار دهند. این امر ضرورت اتخاذ تصمیم‌های مناسب در زمینه تأمین مالی و مدیریت منابع را برای حفظ کیفیت اطلاعات حسابداری نشان می‌دهد. از این رو، با توجه به بررسی پژوهش‌های قبلی در ارتباط با موضوع این پژوهش، دریافتیم بسیاری از مؤسسه‌های مالی در خطر سقوط و ورشکستگی قرار دارند و این امر به تنزل کیفیت اطلاعات حسابداری منجر می‌شود؛ در نتیجه، فرضیه‌ای به شکل زیر مطرح می‌شود:

فرضیه (۱): محدودیت در تأمین مالی بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر منفی و معنادار دارد.

کیفیت اطلاعات حسابداری و احتمال دستکاری سود

کیفیت گزارشگری مالی ارزش گزارشگری مالی را تعیین می‌کند و به همین منظور، ارائه تعریفی روشن و کامل از کیفیت گزارشگری مالی یک تقاضای جهانی است (امیرآزاد و همکاران، ۱۳۹۷). کیفیت گزارشگری مالی نشان‌دهنده دقت، شفافیت و جامعیت صورت‌های مالی در نمایش وضعیت و عملکرد شرکت است. اهداف اصلی حسابداری که از نیازهای استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی نشئت می‌گیرند، شامل گزارشگری وضعیت مالی، عملکرد و انعطاف‌پذیری مالی یک واحد تجاری هستند. این گزارش‌ها به ذی‌نفعان کمک می‌کنند تا تصمیم‌های مالی و سرمایه‌گذاری مناسبی اتخاذ کنند. در این میان، صورت‌های مالی اساسی، به ویژه صورت سود و زیان که سود گزارش شده را در بر دارد، نقش کلیدی در انتقال این اطلاعات ایفا می‌کنند. سود معیاری حائز اهمیت در فرایند تصمیم‌گیری و ارزیابی توسط استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی محسوب می‌شود. بنابراین، هر گونه دستکاری در صورت‌های مالی موجب تزلزل در هدف و فلسفه وجودی این صورت‌ها خواهد شد. رابطه مدیریت سود و احتمال تقلب با کیفیت گزارشگری مالی به شدت مورد توجه ادبیات حسابداری و مالی قرار گرفته است. تقلب در ارائه سود ناظر بر دستکاری سود، از طریق انحراف از استانداردهای حسابداری و قوانین

مربوط یا تغییر ساختار فعالیت‌های شرکت به نحوی انجام می‌شود که ارزش مورد انتظار آن کاهش نیابد. در مقابل، حسابداری خلاقانه یا بدیع به دستکاری سود یا به‌کارگیری رویه‌هایی اطلاق می‌شود که به دلیل عدم شفافیت یا عدم وجود استانداردها یا قوانین خاص مربوط، به عنوان انحراف تلقی نمی‌شوند (Ning, 2005). به - علاوه، یکی از اهداف صورت‌های مالی نشان‌دادن مسئولیت مباشرتی مدیر یا حساب‌دهی ایشان نسبت به منابعی است که در اختیار ایشان قرار گرفته است. تحلیلگران مالی معمولاً سود خالص گزارش‌شده (سود حسابداری) را از سود واقعی متفاوت تلقی می‌کنند. یکی از دلایل احتمالی این تفاوت احتمال دستکاری سود حسابداری توسط مدیران واحد تجاری است. با عنایت به اینکه مسئولیت تهیه صورت‌های مالی بر عهده مدیران است، این احتمال وجود دارد که آنها، به دلایل گوناگون، اقدام به دستکاری سود کنند. مدیریت سود به طیفی وسیع از فعالیت‌ها اطلاق می‌شود که بر سود حسابداری گزارش‌شده یا تفسیر آن تأثیر می‌گذارند و ممکن است در چارچوب استانداردهای حسابداری (اقلام تعهدی) یا از طریق دستکاری واقعی فعالیت‌ها (تغییر در هزینه‌های تحقیق و توسعه، تغییر زمان‌بندی مخارج سرمایه‌ای و غیره) عملی شوند (Roychowdhury, 2006). این فعالیت‌ها از تصمیم‌های حسابداران در خصوص نحوه انعکاس سود اقتصادی نهفته در گزارش‌های مالی آغاز می‌شوند و تا فعالیت‌های مؤثر بر تفسیر گزارش‌های دوره‌ای امتداد می‌یابند (Butler et al., 2004). آگاهی از علل وقوع پدیده مدیریت سود امکان کاهش آن را فراهم می‌کند. موارد متعدد تقلب در حسابداری که طی سال‌های اخیر مشاهده شده‌اند، ما را به سوی شناخت دقیق‌تر تحولات حاکم بر صنعت حسابداری و لزوم اصلاح و توسعه قوانین و مقررات مربوط رهنمون می‌کنند (Erickson et al., 2006). از دیدگاه نظری، نظریه نمایندگی^۲ نشان می‌دهد مدیران ممکن است به دلیل تضاد منافع میان خویش و سهامداران و سرمایه‌گذاران، به دستکاری سود روی بیاورند تا منافع شخصی خود را تأمین کنند. نظریه چشم‌انداز^۳ نیز بیان می‌کند ترجیحات روان‌شناختی مدیران مانند زیان‌گریزی می‌تواند انگیزه‌ای برای دستکاری سود باشد. اقلام تعهدی^۴ به دلیل استفاده از پیش‌بینی‌ها و برآوردها، زمینه را برای دستکاری سود فراهم می‌آورد. تغییرات در اقلام تعهدی می‌تواند معیاری معکوس از کیفیت سود باشد، زیرا نشان‌دهنده دستکاری‌های احتمالی است. با شدت گرفتن این دستکاری‌ها، کیفیت گزارشگری مالی کاهش می‌یابد و اطلاعات افشاشده تصویری نامطمئن از سلامت اقتصادی شرکت ارائه می‌دهد.

محدودیت در تأمین مالی و احتمال دستکاری سود

محدودیت مالی به وضعیتی اطلاق می‌شود که شرکت قادر به تأمین مالی برای همه پروژه‌های سرمایه‌گذاری سودآور خود نباشد. این وضعیت ممکن است به دلایلی مختلف از جمله شرایط اعتباری ضعیف، عدم امکان دریافت وام یا انتشار سهام جدید یا وجود دارایی‌های غیرنقدشونده ایجاد شود. گفتنی است، محدودیت مالی با فشار مالی، فشار اقتصادی یا ریسک ورشکستگی تفاوت دارد. اگرچه این مباحث بی‌تردید با محدودیت‌های مالی در ارتباط هستند، از سوی دیگر، مدیریت سود^۵ یکی از مهم‌ترین موضوع‌ها در اداره یک واحد انتفاعی محسوب می‌شود. مفهوم مدیریت سود ابتدا توسط هپ ورث با عنوان هموارسازی سود^۶ مطرح شد (Hepworth, 1953) و بعدها توسط گوردن توسعه یافت (Gordon, 1964). اصطلاح مدیریت سود توسط میکلسون^۷ به عنوان جایگزینی

برای عبارت هموارسازی سود مطرح شد و به تدریج مورد توجه قرار گرفت؛ زیرا می‌تواند بر تهیه گزارش‌های خلاصه‌ای از عملکرد شرکت تأثیر بگذارد و نتایج مدنظر را منعکس کند (ریاحی بلکوبی و پارسائیان، ۱۳۷۹).

بحران مالی شرکت‌ها عاملی است که در صورت وقوع، مدیر را وادار به انجام اقداماتی خاص می‌کند. در این شرایط، سود حسابداری که یکی از مهم‌ترین شاخص‌های ارزیابی عملکرد است، دچار دستکاری می‌شود. شرکت‌هایی که با بحران مالی روبه‌رو هستند، برای کاهش هزینه‌های ورشکستگی به مدیریت سود روی می‌آورند و نسبت به سایر شرکت‌ها از اقلام تعهدی بیشتری استفاده می‌کنند (Sensini & Vazquez, 2022).

پژوهش‌های تجربی در حوزه‌های اقتصاد کلان و مالی حاکی از آن هستند که انباشت محدودیت‌های مالی احتمالاً بر ارزش شرکت اثرگذار است. سود حسابداری که محصول اصلی فرایند حسابداری تعهدی است، به عنوان یکی از مهم‌ترین ارقام مندرج در صورت‌های مالی، مورد توجه اقشار مختلف قرار می‌گیرد. با وجود این، آنچه برای استفاده‌کنندگان و حافظان منافع آنها (حسابرسان) از اهمیت بیشتری برخوردار است، قابلیت اتکا و واقعی بودن اطلاعات مربوط به سود است، زیرا مدیران همواره این انگیزه را دارند که سود را به منظور اهداف خاص خود دستکاری کنند. افزایش احتمال دستکاری سود عدم تقارن اطلاعاتی میان ذی‌نفعان داخلی و خارجی را تشدید می‌کند و به تبع آن، کیفیت اطلاعات حسابداری کاهش و محدودیت در تأمین مالی افزایش می‌یابد. از این رو، افزایش احتمال دستکاری سود به کاهش اثر منفی محدودیت در تأمین مالی بر کیفیت اطلاعات حسابداری منجر می‌شود؛ در نتیجه فرضیه زیر مطرح می‌شود:

فرضیه (۲): افزایش احتمال دستکاری سود تأثیر محدودیت در تأمین مالی بر کیفیت اطلاعات حسابداری را تضعیف می‌کند.

در ادامه، پژوهش‌های داخلی و خارجی مربوط به حوزه پژوهش ارائه می‌شوند:

علیزاده و همکاران (۱۴۰۳) ارتباط بین بحران مالی شرکت در دستکاری سود توسط مدیریت را با تأکید بر نقش نظارتی مؤسسه‌های بزرگ حسابرسی بررسی کردند. نتایج پژوهش نشان داد بحران مالی بر دستکاری سود تأثیری مستقیم و معنادار دارد و اندازه مؤسسه حسابرسی موجب کاهش میزان تأثیر بحران مالی بر دستکاری سود می‌شود. به عبارت دیگر، بحران مالی موجب دستکاری صورت‌های مالی توسط مدیران شرکت می‌شود و حسابرسی شرکت‌ها توسط سازمان حسابرسی ممکن است موجب کاهش دستکاری سود توسط مدیران شرکت شود و تأثیر بحران مالی بر مدیریت سود کاهش یابد.

یوسفی و همکاران (۱۴۰۱) تأثیر بحران مالی جهانی بر ارتباط میان درماندگی مالی و مدیریت سود و قیمت‌گذاری سهام را بررسی کردند. یافته‌ها بیانگر تأثیر بحران مالی جهانی بر عملکرد مالی شرکت‌هاست و آنها را در آستانه درماندگی مالی از طریق ناتوانی در تأمین منابع مالی قرار می‌دهد و از طرفی، انگیزه مدیران را برای مخفی کردن عملکرد رو به وخامت شرکت با توسل به اقداماتی مانند مدیریت سود و قیمت‌گذاری اقلام تعهدی تشدید می‌کند. پژوهش انجام‌شده نشان می‌دهد بحران مالی جهانی تأثیری معنادار بر سه عامل درماندگی مالی شرکت‌ها، مدیریت سود و قیمت‌گذاری اقلام تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران داشته است.

ذوالفقاری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود مدیریت سود فرصت‌طلبانه و کارا و ارتباط آن با محدودیت‌های مالی را با استفاده از آزمون فرضیه بدهی در نظریه‌های اثباتی حسابداری بررسی کردند. نتایج نشان داد بین محدودیت مالی و مدیریت سود رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین، با تفکیک مدیریت سود به دو نوع کارا و فرصت‌طلبانه، مشخص شد محدودیت مالی تأثیری معنادار بر مدیریت سود کارا ندارد، اما با مدیریت سود فرصت‌طلبانه رابطه‌ای مثبت و معنادار دارد.

ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۶) تأثیر بحران مالی بر کیفیت گزارشگری مالی را بررسی کردند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بحران مالی تأثیری منفی و معنادار بر هموارسازی سود، ارتباط ارزشی سود و محافظه‌کاری شرطی دارد، اما رابطه‌ای معنادار میان بحران مالی و محافظه‌کاری غیرشرطی مشاهده نشد.

در نهایت، ستایش و همکاران (۱۳۹۲) رابطه بین کیفیت اطلاعات مالی و محدودیت‌های تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران را بررسی کردند. نتایج این پژوهش نشان داد هرچه کیفیت اقلام تعهدی و سود گزارش‌شده توسط شرکت‌ها افزایش یابد، میزان محدودیت‌های آنها در تأمین مالی کاهش می‌یابد.

بررسی پژوهش‌های داخلی با کلیدواژه محدودیت در تأمین مالی، کیفیت اطلاعات حسابداری و احتمال دستکاری سود، حاکی از بدیع‌بودن موضوع پژوهش حاضر است؛ اما این بررسی نشان می‌دهد بحران مالی جهانی بر عملکرد مالی شرکت‌ها مؤثر است و بین محدودیت مالی و مدیریت سود رابطه‌ای معناداری وجود دارد.

تانگ رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و محدودیت‌های مالی بر ورودی نوآوری شرکت‌های خصوصی چینی را بررسی کرده و یافته‌ها حاکی از آن است که محدودیت‌های تأمین مالی ارتباط، قابلیت اطمینان و احتیاط اطلاعات حسابداری را تضعیف می‌کنند (Tang, 2023).

لی و همکاران، با استفاده از تجزیه و تحلیل کلان‌داده‌ها، کیفیت اطلاعات حسابداری، محدودیت‌های مالی و کارایی سرمایه‌گذاری در نوآوری شرکت‌ها را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند محدودیت در تأمین مالی را کاهش دهد (Lei et al., 2022).

دینگ و همکاران در پژوهشی کیفیت گزارشگری مالی و محدودیت‌های تأمین مالی بدهی خارجی را در شرکت‌های خصوصی بررسی کردند. بر اساس نتایج، بهبود کیفیت سود فرصت‌های بیشتری را برای تأمین مالی بدهی شرکت‌های خصوصی فراهم می‌کند و در عین حال، هزینه‌های مربوط به بدهی را نیز کاهش می‌دهد (Ding et al., 2016).

شولی رابطه بین مدیریت سود و کیفیت گزارشگری مالی را بررسی کرد. نتایج نشان می‌دهد مدیریت سود بر کیفیت سود و در عین حال، کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد. مدیریت سود سبب کاهش کیفیت گزارشگری مالی می‌شود (Shuli, 2011).

تحلیل پژوهش‌های خارجی نشان می‌دهد نتایج به طور پراکنده حاکی از وجود روابط بین متغیرهای پژوهش حاضر است. به عبارتی، انتظار می‌رود محدودیت در تأمین مالی با کیفیت اطلاعات حسابداری در ارتباط باشد و علاوه بر آن، احتمال دستکاری سود توان تعدیل این رابطه را دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی-همبستگی محسوب می‌شود. طرح پژوهش از نوع نیمه‌تجربی یا پسارویدادی است، زیرا داده‌ها بدون مداخله مستقیم پژوهشگر گردآوری شده‌اند و سپس، با بهره‌گیری از فنون آماری و بر پایه فرضیه‌های مطرح‌شده در پژوهش، روابط میان مشاهدات دنیای واقعی بررسی شده است (نمازی، ۱۳۸۹). داده‌های لازم برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش به وسیله سایت رسمی سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، پایگاه داده‌های سازمان بورس و اوراق بهادار تهران و نرم‌افزار رهاورد نوین گردآوری شده‌اند. جامعه آماری این پژوهش تمامی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران را شامل می‌شود. قلمرو زمانی پژوهش یک دوره شش‌ساله از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۲ است. به منظور همگن‌بودن شرکت‌های تحت بررسی از لحاظ بازه زمانی و ماهیت فعالیت و در نتیجه، افزایش دقت و قابلیت مقایسه پژوهش، نمونه آماری به روش غربالگری و حذف سیستماتیک با در نظر گرفتن محدودیت‌های زیر انتخاب می‌شود. برای محاسبه متغیر کیفیت اطلاعات حسابداری از اطلاعات سنوات قبل از ۱۳۹۶ و اطلاعات سال ۱۴۰۲ هم استفاده شده است.

۱- برای افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی شرکت‌های مورد مطالعه به اسفند ماه ختم می‌شود.

۲- نمونه آماری شامل شرکت‌های فعال در زمینه‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، بانک‌ها و شرکت‌های بیمه نباشند.

۳- پذیرش کلیه شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران باید قبل از سال ۱۳۹۶ صورت گرفته باشد و تا پایان سال ۱۴۰۱ از فهرست شرکت‌های بورس خارج نشده باشند.

۴- داده‌های مالی لازم برای محاسبه متغیرهای پژوهش در طول دوره پژوهش موجود باشد.

با توجه به موارد گفته‌شده و با عنایت به **نگاره (۱)**، از میان شرکت‌های واجد شرایط، ۱۱۵ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند.

نگاره ۱: نحوه غربالگری تعیین نمونه

Table 1: How to screen for sample determination

تعداد		عنوان
۴۹۷		تعداد کل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۲
۵۱		شرکت‌هایی که سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند نیست.
۱۲۲		شرکت‌هایی که جزو شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، لیزینگ و هلدینگ بودند.
۴۳		شرکت‌هایی که بعد از سال مالی ۱۳۹۶ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده بودند و قبل از پایان سال ۱۴۰۲ از فهرست شرکت‌های بورس خارج شده بودند.
۱۶۶		شرکت‌هایی که اطلاعات مورد نیاز برای محاسبه متغیرهای پژوهش در بازه زمانی پژوهش برای آنها موجود و در دسترس نبود.
۳۸۲		تعداد کل شرکت‌های حذف‌شده از نمونه
۱۱۵		تعداد نمونه نهایی انتخاب‌شده

مدل‌ها و متغیرهای پژوهش

مدل آزمون فرضیه (۱)

$$AIQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 KZ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 MTB_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل آزمون فرضیه (۲)

$$AIQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 KZ_{it} + \beta_2 EMP_{it/B} + \beta_3 KZ_{it} * EMP_{it/B} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 MTB_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل آزمون فرضیه (۲)

$$AIQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 KZ_{it} + \beta_2 EMP_{it/BA} + \beta_3 KZ_{it} * EMP_{it/BA} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 MTB_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

برای آزمون فرضیه (۲) از دو مدل استفاده شده است: مدل بنیش و مدل بنیش تعدیل شده.

مدل بنیش از تعدادی محدود نسبت مالی استفاده می‌کند و روابط خطی بین این نسبت‌ها و احتمال دستکاری سود را بررسی می‌کند و به دلیل سادگی، ممکن است در تشخیص برخی از انواع پیچیده‌تر تقلب نتواند عملکرد خوبی داشته باشد. مدل بنیش تعدیل شده با اضافه کردن متغیرهای جدید و پیچیده‌تر به مدل بنیش، سعی در بهبود دقت پیش‌بینی دارد و با تحلیل‌های چندمتغیره، توانایی تشخیص دقیق‌تر تقلب را فراهم می‌کند. در مدل‌های یادشده:

AIQ: کیفیت اطلاعات حسابداری؛ KZ: محدودیت در تأمین مالی؛ SIZE: اندازه شرکت؛ ROA: بازده دارایی - ها؛ MTB: فرصت‌های رشد؛ LEV: اهرم مالی؛ AGE: سن شرکت؛ EMP_{it/B}: احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش؛ EMP_{it/BA}: احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده.

متغیر وابسته

کیفیت اطلاعات حسابداری (AIQ): در پژوهش حاضر، کیفیت اطلاعات حسابداری به عنوان متغیر وابسته بررسی شده است. شاخص کیفیت اقلام تعهدی به عنوان معیاری برای سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری در این پژوهش استفاده می‌شود. این شاخص بر پایه مدل ارائه شده توسط فرانسیس و همکاران (Francis et al., 2005) به صورت زیر تعریف شده است:

$$TCA_{j,t} = a_0 + a_1 CFO_{j,t-1} + a_2 CFO_{j,t} + a_3 CFO_{j,t+1} + a_4 \Delta REV_{j,t} + a_5 PPE_{j,t} + \varepsilon$$

TCA: مجموع اقلام تعهدی سرمایه در گردش

که با توجه به اطلاعات موجود، به روش زیر به دست می‌آید:

$$TCA_{it} = (\Delta CA_{it} - \Delta CL_{it} - \Delta Cash_{it} + \Delta STD_{it} / A_{i,t-1})$$

ΔCA_{it} : تغییرات در دارایی جاری

ΔCL_{it} : تغییرات در بدهی جاری

$\Delta Cash_{it}$: تغییرات در وجه نقد

ΔSTD_{it} : تغییرات در تسهیلات دریافتی کوتاه مدت

$A_{i,t-1}$: کل دارایی‌ها

CFO : جریان وجه نقد عملیاتی که از صورت جریان وجه نقد به دست می‌آید

ΔREV : تغییر در درآمد فروش

PPE : اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات

ε : باقی‌مانده حاصل از رگرسیون

کلیه متغیرها به میانگین کل دارایی‌ها تقسیم می‌شوند. مبنای نظری مدل بالا بر این اصل استوار است که اقلام تعهدی باید جریان وجه نقد عملیاتی (CFO) دوره‌های قبلی، جاری و بعدی را شرح دهند. مقادیر باقی‌مانده (ε_i) از رگرسیون اقلام تعهدی بیانگر مدیریت سود یا کیفیت سود هستند. هرچه مقادیر باقی‌مانده کمتر باشند، کیفیت اقلام تعهدی و در نتیجه، کیفیت اطلاعات حسابداری بیشتر خواهد بود و برعکس. بنابراین، مقدار باقی‌مانده در عدد منفی یک ضرب می‌شود. انحراف باقی‌مانده بیشتر بیانگر کیفیت اطلاعات حسابداری نامطلوب‌تر است (Francis et al., 2005).

متغیر مستقل

محدودیت در تأمین مالی (KZ): در این پژوهش، متغیر مستقل محدودیت در تأمین مالی در نظر گرفته شده است. برای سنجش این متغیر از شاخص کاپلان و زینگالس (Kaplan & Zingales, 1997) استفاده می‌شود که برای تفکیک شرکت‌های دارای محدودیت در تأمین مالی به کار می‌رود و توسط تهرانی و حصارزاده (۱۳۸۹) در مدل ارائه‌شده در رابطه زیر بومی‌سازی شده است:

$$KZ_{IR} = 17/330 - 37/486C - 15/216DIV + 3/394LEV - 1/402MTB$$

C : نسبت وجه نقد بر دارایی‌ها، Div : نسبت سود تقسیمی بر دارایی‌ها، Lev : نسبت بدهی به دارایی‌ها و MTB : نسبت مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی‌ها به ارزش دفتری دارایی‌هاست. روش استفاده از این شاخص به این صورت است که ابتدا مقادیر واقعی در معادله شاخص KZ جای‌گذاری می‌شوند و مقدار KZ محاسبه می‌شود. مقادیر از کوچک‌ترین تا بزرگ‌ترین مرتب و به پنج بخش تقسیم می‌شوند. در این دسته‌بندی، شرکت‌های قرارگرفته در چهارک و پنجک بالایی به عنوان شرکت‌های واجد شرایط محدودیت در تأمین مالی شناخته می‌شوند.

متغیر تعدیلگر

احتمال دستکاری سود (EMP): متغیر تعدیلگر، متغیری است که بر جهت و میزان ارتباط بین متغیر مستقل و وابسته تأثیر می‌گذارد (Baron & Kenny, 1986). در این پژوهش، متغیر احتمال دستکاری سود نقش تعدیلگری ایفا می‌کند.

برای اندازه‌گیری این متغیر، از الگوی بنیش و بنیش تعدیل‌شده استفاده شد (Beneish, 1999).

احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش

الگوی دستکاری سود بنیش با استفاده از رابطه (۱) در زیر برآورد شده است:

رابطه (۱)

$$M = 4/84 + (0/92 * DSRI) + (0/528 * GMI) + (0/404 * AQI) + (0/892 * SGI) + (0/115 * DEPI) - (0/172 * SGAI) + (4/679 * TATA) - (0/327 * LVGI)$$

گفتنی است، نقطه انقطاع الگوی اولیه بنیش $1/78-$ است. بنابراین، اگر امتیاز محاسبه شده (M) بیشتر از $1/78-$ باشد، احتمال زیادی وجود دارد که شرکت سود را دستکاری کرده باشد. بر این اساس، متغیر احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش (EMP_{it}/B) در صورت تحقق این شرط، مقدار ۱ و در غیر این صورت، مقدار صفر می‌گیرد. الگوی بنیش از هشت متغیر مالی به عنوان شاخص‌هایی برای شناسایی شرکت‌هایی استفاده می‌کند که ممکن است صورت‌های مالی خود را دستکاری کنند. زمانی که صورت‌های مالی شرکت تغییرات آماری معناداری در حساب‌های دریافتنی، کاهش کیفیت دارایی، وخامت حاشیه سود ناخالص، رشد فروش، افزایش اقلام تعهدی و سایر عوامل نشان دهند، احتمال دستکاری سود افزایش می‌یابد. متغیرهای مالی این شاخص به شرح زیر هستند: شاخص فروش‌های روزانه در حساب‌های دریافتنی (DSRI): شاخص یادشده زمان باقی‌ماندن فروش‌ها در حساب‌های دریافتنی را اندازه‌گیری و آن را با سال قبل مقایسه می‌کند. اگر این نسبت بزرگ‌تر از یک باشد، نشان می‌دهد حساب‌های دریافتنی به عنوان درصدی از فروش نسبت به سال گذشته افزایش یافته‌اند. هرچند این افزایش می‌تواند ناشی از فعالیت‌های عادی شرکت باشد، ممکن است نشانه‌ای از بیش‌نمایی درآمدها نیز باشد. این متغیر به صورت زیر محاسبه می‌شود:

رابطه (۲)

$$DSRI = \frac{REC_t / SALES_t}{REC_{t-1} / SALES_{t-1}}$$

در رابطه بالا، REC حساب‌های دریافتنی تجاری و غیرتجاری و SALES فروش شرکت است.

شاخص حاشیه سود ناخالص (GMI): این متغیر حاشیه سود سال جاری را نسبت به سال قبل ارزیابی می‌کند. اگر مقدار شاخص بیشتر از یک باشد، نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب شرکت است و چشم‌انداز منفی آن را نمایان می‌کند. چنین شرکت‌هایی بیشتر در معرض دستکاری سود قرار دارند.

رابطه (۳)

$$GMI = \frac{\frac{SALES_{t-1} - COG_{t-1}}{SALES_{t-1}}}{\frac{SALES_t - COG_t}{SALES_t}}$$

در رابطه بالا، COG بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته است.

شاخص کیفیت دارایی‌ها (AQI): این شاخص با محاسبه نسبت دارایی‌های غیرجاری (به استثنای دارایی‌های ثابت مشهود) به کل دارایی‌های شرکت، کیفیت دارایی‌های آن را ارزیابی می‌کند. مقدار شاخص بیش از یک نشان می‌دهد شرکت احتمالاً هزینه‌های معوق و دارایی‌های نامشهود را افزایش داده و سود را دستکاری کرده

است. بنابراین، مقدار بیشتر این شاخص نشان‌دهنده کاهش کیفیت دارایی‌ها و افزایش احتمال دستکاری در سود است.

رابطه (۴)

$$AQI = \frac{1 - \frac{CA_t + PPE_t}{ASSETS_t}}{1 - \frac{CA_{t-1} + PPE_{t-1}}{ASSETS_{t-1}}}$$

در رابطه بالا، CA جمع دارایی‌های جاری، PPE دارایی‌های ثابت مشهود و ASSETS مجموع دارایی‌هاست.

شاخص رشد فروش (SGI): مقدار بیش از یک این شاخص بیانگر رشد فروش شرکت نسبت به سال قبل است. اگرچه رشد فروش به تنهایی نشان‌دهنده دستکاری سود نیست، احتمال آن را افزایش می‌دهد.

رابطه (۵)

$$SGI = \frac{SALES_t}{SALES_{t-1}}$$

شاخص استهلاک (DEPI): عدد بیش از یک در این شاخص نشان می‌دهد شرکت عمر مفید دارایی‌های ثابت مشهود را بازننگری کرده و افزایش داده است که این امر به افزایش مبلغ سود منجر شده است.

رابطه (۶)

$$DEPI = \frac{DEP_{t-1}/PPE_{t-1}}{DEP_t/PPE_t}$$

در رابطه بالا، DEP هزینه استهلاک دارایی‌های ثابت مشهود و PPE ناخالص دارایی‌های ثابت مشهود است.

شاخص هزینه‌های فروش، اداری و عمومی (SGAI): شاخص یادشده میزان هزینه‌های فروش، اداری و عمومی شرکت را نسبت به فروش ارزیابی می‌کند.

رشد نامتناسب فروش در مقایسه با هزینه‌های فروش، اداری و عمومی نشان‌دهنده چشم‌انداز منفی آینده شرکت است.

رابطه (۷)

$$SGAI = \frac{\frac{SGA \cdot EXP_t}{SALES_t}}{\frac{SGA \cdot EXP_{t-1}}{SALES_{t-1}}}$$

در رابطه بالا، SGA، EXP معرف هزینه‌های اداری، عمومی و فروش و SALES معرف فروش سالانه شرکت است.

شاخص مجموع اقلام تعهدی به مجموع دارایی‌ها (TATA): این نسبت از طریق تقسیم مجموع اقلام تعهدی (ACC) که به عنوان اختلاف بین سود عملیاتی و جریان نقد عملیاتی است، بر مجموع دارایی‌ها (ASSETS) در پایان دوره محاسبه می‌شود.

$$TATA = \frac{ACC_t}{ASSETS_t} \quad \text{رابطه (۸)}$$

شاخص اهرم (LVGI): این شاخص از نسبت مجموع بدهی‌ها به مجموع دارایی‌ها به دست می‌آید. مقدار بیش از یک برای این شاخص بیانگر اهرم مالی بالاست و احتمال دستکاری در صورت‌های مالی شرکت را افزایش می‌دهد.

$$LVGI = \frac{LTD_t + CL_t / ASSETS_t}{LTD_{t-1} + CL_{t-1} / ASSETS_{t-1}} \quad \text{رابطه (۹)}$$

در رابطه بالا، LTD معرف مجموع بدهی‌های غیرجاری، CL بیانگر مجموع بدهی‌های جاری و ASSETS نشان‌دهنده جمع دارایی‌هاست.

احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده

الگوی دستکاری سود بنیش تعدیل شده بر اساس رابطه (۱۰) در زیر تعیین شد:

رابطه (۱۰)

Adjusted. M. Score. Beneish

$$= 0/002 + (0/665 * TATA) + (0/257 * LVGI) + (0/024 * SGAI) \\ - (0/641 * DEPI) + (0/190 * SGI) + (0/004 * AQI) \\ - (0/032 * GMI) + (0/061 * DSRI)$$

گفتنی است، حد آستانه الگوی بنیش تعدیل شده ۰/۵ در نظر گرفته شده است. در نتیجه، چنانچه امتیاز محاسبه شده دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده بیشتر از ۰/۵ باشد، به احتمال بیشتری شرکت درگیر دستکاری سود است. در این حالت، متغیر احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده (EMP_{it}/BA) در الگوهای فرضیه پژوهش برابر مقدار ۱ و در غیر این صورت، این متغیر برابر ۰ خواهد بود. در پژوهش حاضر، از هر دو نوع الگو (تعدیل شده و تعدیل نشده) استفاده خواهد شد.

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت

اندازه شرکت i در سال t با لگاریتم کل دارایی های شرکت در پایان سال مالی برابر است. با توجه به تجربه کارشناسان و امکانات شرکت ها و مشخص بودن برنامه و اهداف آنها، میزان افشای داوطلبانه اطلاعات و کیفیت گزارشگری مالی افزایش می یابد. از سوی دیگر، به دلیل تعدد معاملات در شرکت های بزرگ، اطلاعات بیشتری از این شرکت ها در بازار موجود است.

بازده دارایی ها

بازده دارایی ها با سود خالص تقسیم بر کل دارایی ها برابر است. شرکت هایی که بیشتری بالاتری دارند، کمتر درصدد عدم افشای اطلاعات هستند.

فرصت های رشد

در رابطه با این متغیر کنترلی، می توان انتظار داشت هرچه فرصت های رشد بیشتر شوند، توجه به کیفیت اطلاعات بیشتر می شود که در نتیجه، باعث افزایش نرخ رشد می شود. بنابراین، از معیار ارزش بازار به ارزش دفتری به عنوان معیار فرصت رشد استفاده می شود.

اهرم مالی

نتایج پژوهش های پیشین بیانگر آن است که اهرم مالی بالا به طور بالقوه باعث افزایش استفاده از ارقام تعهدی و سایر انتخاب های حسابداری افزایش دهنده سود می شود. علت این امر تلاش در راستای پیش گیری از تخلف مفاد قراردادهای بدهی است. از سوی دیگر، افزایش اهرم مالی با کاهش میزان رفتارهای فرصت طلبانه مدیران باعث کاهش مدیریت سود و در نتیجه، افزایش کیفیت سود می شود (احمدی مقدم، ۱۳۹۴). این نسبت از تقسیم بدهی های بلندمدت بر جمع دارایی ها محاسبه می شود.

سن شرکت

سن شرکت با لگاریتم طبیعی تفاوت سال ورود به بورس شرکت از سال جاری برابر است. هرچه تعداد سال‌های حضور شرکت در بازار سرمایه بیشتر باشد، اطلاعات بیشتری درباره شرکت برای فعالان بازار در دسترس است که این موضوع موجب افزایش امکان گزارشگری با کیفیت بیشتری برای این شرکت‌ها می‌شود.

یافته‌های پژوهش

آماره‌های توصیفی

به منظور ارائه یک نمای کلی از ویژگی متغیرهای پژوهش حاضر، **نگاره (۲)** برخی از آماره‌های توصیفی این متغیرها مانند شاخص‌های مرکزی و پراکندگی را نمایان می‌کند. محدودیت در تأمین مالی یک متغیر دوجبهی است. نتایج ارائه شده در **نگاره (۳)** حاکی از آن است که از میان ۶۹۰ سال/شرکت مشاهده، ۲۷۶ سال-شرکت (۴۰ درصد) مشمول محدودیت تأمین مالی هستند و ۴۱۴ سال-شرکت (۶۰ درصد) بدون محدودیت در تأمین مالی محسوب می‌شوند.

میانگین برای متغیر کیفیت اطلاعات حسابداری $-۰/۰۰۳$ است که گویای کیفیت کم اطلاعات حسابداری در میان شرکت‌های بورسی است. مقدار میانگین احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش برابر $۸/۲۴۸$ است که بیان می‌کند بیشتر داده‌ها حول این نقطه متمرکز هستند. پارامتر انحراف معیار این متغیر برابر $۲/۰۴۰$ است. به بیان دیگر، مقدار انحراف معیار بالا حاکی از آن است که متوسط میزان پراکندگی متغیر احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش نسبت به میانگین $۲/۰۴۰$ است. مقدار میانگین اهرم مالی حاکی از آن است که ۵ درصد از دارایی‌های شرکت‌ها از طریق بدهی تأمین شده است.

نگاره ۲: آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش

Table 2: Descriptive statistics of quantitative research Variables

متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار
کیفیت اطلاعات حسابداری	AIQ	$-۰/۰۰۳$	$-۰/۰۳۲$	۰/۵۹۱	$-۰/۴۳۸$	۰/۲۰۸
احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش	EMP _{it/B}	$۸/۲۴۸$	$۷/۹۸۳$	$۱۶/۵۵۶$	$۳/۲۰۲$	$۲/۰۴۰$
احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده	EMP _{it/BA}	۰/۰۹۲	۰/۰۸۸	۳/۰۸۵	$-۲/۳۹۷$	۰/۷۴۸
اندازه شرکت	SIZE	$۶/۸۴۹$	$۶/۷۱۰$	$۸/۷۸۲$	$۵/۵۲۰$	۰/۷۷۲
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۲۰۶	۰/۱۹۵	۰/۵۷۵	$-۰/۱۰۵$	۰/۱۶۲
فرصت‌های رشد	MTB	$۱۰/۸۲۲$	$۶/۷۹۹$	$۵۸/۹۸۰$	$۱/۳۴۱$	$۱۱/۳۹۴$
اهرم مالی	OLEV	۰/۰۵۲	۰/۰۳۳	۰/۲۴۱	۰/۰۰۰	۰/۰۵۳
سن شرکت	AGE	$۱/۳۰۵$	$۱/۳۴۲$	$۱/۶۶۲$	$۰/۸۴۵$	۰/۱۷۱

(منبع: یافته‌های پژوهش)

نگاره ۳: شاخص‌های آمار توصیفی مربوط به متغیر کیفی محدودیت در تأمین مالی

Table 3: Descriptive statistics indicators related to the qualitative variable of financing constraints

نام متغیر	علامت	تعداد مشاهدات	پاسخ	فراوانی	درصد
محدودیت تأمین مالی	KZ	۶۹۰	عدم محدودیت (۰)	۱۴۴	۶۰
			دارای محدودیت (۱)	۲۷۶	۴۰

(منبع: یافته‌های پژوهش)

نگاره ۴: نتایج آزمون همبستگی چندگانه متغیرهای پژوهش

Table 4: The Results of multiple correlation test of research variables

متغیرها	مدل اول		مدل دوم		مدل سوم	
	آماره VIF	هم خطی	آماره VIF	هم خطی	آماره VIF	هم خطی
KZ	۱/۰۲۴	ندارد	۱/۱۰۸	ندارد	۱/۰۰۷	ندارد
EMP	---	---	۲/۱۶۲	ندارد	---	---
EMP_BA	---	---	---	---	۱/۴۱۷	ندارد
KZ*EMP	---	---	۲/۱۵۱	ندارد	---	---
KZ*EMP_BA	---	---	---	---	۱/۴۴۹	ندارد
SIZE	۱/۲۳۹	ندارد	۴/۸۷۶	ندارد	۱/۵۰۰	ندارد
ROA	۱/۱۶۹	ندارد	۱/۳۴۴	ندارد	۱/۱۲۱	ندارد
MTB	۱/۱۷۵	ندارد	۱/۱۹۹	ندارد	۱/۵۰۱	ندارد
LEV	۱/۱۲۷	ندارد	۱/۱۰۵	ندارد	۱/۰۸۰	ندارد
AGE	۱/۰۹۲	ندارد	۴/۸۹۹	ندارد	۱/۰۳۳	ندارد

(منبع: یافته‌های پژوهش)

همچنین، به منظور کاهش تأثیر داده‌های پرت، داده‌ها در سطح ۲ درصد وینسورایز شده‌اند. علاوه بر این، برای اطمینان از عدم وجود همبستگی میان متغیرهای مستقل، از آزمون VIF^۴ برای بررسی همبستگی چندگانه استفاده شده است. بر اساس نتایج ارائه شده در **نگاره (۴)**، مقادیر آماره تورم واریانس برای تمامی متغیرهای مستقل کمتر از مقدار عدد ۱۰ هستند که این موضوع بیانگر عدم وجود هم خطی (همبستگی) بین متغیرهای مستقل است.

تجزیه و تحلیل نتایج آزمون فرضیه‌ها

برای اینکه مقادیر تخمین ما در نمونه بتوانند به سمت مقادیر واقعی خود در جامعه همگرا شوند و از قابلیت اتکای کافی برخوردار باشند، باید یک سری از مفروضات که درباره جملات باقی مانده (یا خطای مدل) مطرح شده‌اند، برقرار شوند. در هر مدل رگرسیونی، باید فرض‌هایی مشخص برقرار باشند، زیرا در صورت نقض هر یک از آنها، ویژگی‌های مطلوب برآورد ضرایب رگرسیونی یا آزمون فرضیه دچار اختلال می‌شوند. یکی از

مفروضات یادشده آزمون ناهمسانی واریانس است. در پژوهش حاضر، برای بررسی آزمون یادشده، از آزمون والد تعدیل‌شده استفاده شده است. طبق نتایج، احتمال آماره آزمون دلالت بر وجود ناهمسانی واریانس^۹ بین جملات باقی‌مانده دارد؛ بنابراین، برای برطرف کردن ناهمسانی واریانس‌ها، از روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته^{۱۰} در مدل نهایی رگرسیون استفاده می‌شود. فرض دیگر آزمون خودهمبستگی است که با بهره‌گیری از آزمون وولدریج بررسی شده است. نتایج حاکی از عدم وجود خودهمبستگی سریالی^{۱۱} در هر سه مدل است. نتایج آزمون پیش‌فرض‌های رگرسیون یادشده به شرح نگاره‌های (۵) و (۶) ارائه شده است.

نگاره ۵: نتایج آزمون ناهمسانی واریانس

Table 5: The result of variance heterogeneity test

مدل	آزمون	آماره	احتمال آماره	نتیجه
۱	Wald	۷۹۶۶/۰۷	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
۲	Wald	۵۶۴۶/۶۸	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
۳	Wald	۹۲۷۷/۶۵	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس

(منبع: یافته‌های پژوهش)

نگاره ۶: نتایج آزمون خودهمبستگی

Table 6: The result of Autocorrelation

مدل	آزمون	آماره	احتمال آماره	نتیجه
۱	Wooldridge	۰/۵۴۹	۰/۴۶۰	عدم وجود خودهمبستگی
۲	Wooldridge	۰/۵۸۹	۰/۴۴۴	عدم وجود خودهمبستگی
۳	Wooldridge	۰/۵۵۴	۰/۴۵۸	عدم وجود خودهمبستگی

(منبع: یافته‌های پژوهش)

در راستای برآورد ضرایب مدل‌های پژوهش، به عنوان گام نخست، برای تعیین روش داده‌های ترکیبی و تشخیص همگن یا ناهمگن بودن آنها و متعاقباً، به منظور انتخاب الگوی داده‌های تلفیقی یا تابلویی^{۱۲} با رویکرد مدل اثرات ثابت، از آزمون اف_لیمر استفاده می‌شود. با توجه به اینکه داده‌های تابلویی را می‌توان با استفاده از مدل‌های اثرات ثابت^{۱۳} و اثرات تصادفی^{۱۴} تحلیل کرد، برای تعیین مدل مناسب، از آزمون هاسمن استفاده شد. نتایج ارائه‌شده در نگاره (۷) حاکی از آن است که احتمال آماره آزمون‌های یادشده در هر ۳ مدل کمتر از ۵ درصد است؛ از این رو، الگوی مناسب برای فرضیه‌های پژوهش استفاده از روش داده‌های تابلویی مبتنی بر اثرات ثابت^{۱۵} است.

نگاره ۷: نتایج آزمون الگوی رگرسیون (تلفیقی یا تابلویی)

Table 7: Result of the regression model test (pool or panel)

مدل	آزمون اف-لیمر	احتمال آماره	نتیجه	آزمون هاسمن	احتمال آماره	نتیجه
۱	۲/۲۴۳	۰/۰۰۰	تابلویی	۶۶/۵۶۱	۰/۰۰۰	اثرات ثابت
۲	۲/۱۵۹	۰/۰۰۰	تابلویی	۶۰/۹۳۲	۰/۰۰۰	اثرات ثابت
۳	۲/۰۴۸	۰/۰۰۰	تابلویی	۴۶/۸۵۰	۰/۰۰۰	اثرات ثابت

(منبع: یافته‌های پژوهش)

نتایج آزمون فرضیه‌های ۱ و ۲ در نگاره‌های (۸) الی (۱۰) ارائه شده است. بر اساس اطلاعات ارائه شده در این نگاره‌ها، معناداری الگوها از نظر آماری با توجه به اینکه سطح معناداری آماره F کمتر از سطح خطای ۵ درصد است، تأیید می‌شود. ضریب تعیین تعدیل شده الگوها بیانگر میزان توضیح دهنده متغیرهای مستقل و کنترلی از متغیر وابسته است.

نگاره ۸: نتایج برازش مدل اول پژوهش

Table 8: Results of runing the first research model

متغیر وابسته: کیفیت اطلاعات حسابداری				
متغیر	نماد اختصاری	ضریب	آماره t	احتمال آماره
محدودیت در تأمین مالی	KZ	-۰/۰۸۹	-۷/۰۰۲	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۰/۱۲۲	۴/۷۶۳	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	ROA	۱/۰۰۵	۱۸/۵۰۲	۰/۰۰۰
فرصت‌های رشد	MTB	-۰/۰۰۱	-۳/۴۶۰	۰/۰۰۰
اهرم مالی	OLEW	۰/۱۸۵	۱/۲۶۷	۰/۲۰۵
سن شرکت	AGE	-۱/۰۴۲	-۵/۰۳۸	۰/۰۰۰
عدد ثابت	C	۰/۳۵۳	۲/۷۹۶	۰/۰۰۵
ضریب تعیین	۰/۶۷۳	آماره F		۹/۷۷۶
		احتمال آماره F		۰/۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۰۴	آماره دوربین-واتسون		۲/۳۹۰

(منبع: یافته‌های پژوهش)

بر اساس نتایج ارائه شده در نگاره (۸)، متغیر محدودیت در تأمین مالی با ضریب -۰/۰۸۹۲۵۷ و احتمال آماره ۰/۰۰۰۰ ارتباطی منفی و معنادار با کیفیت اطلاعات حسابداری دارد؛ از این رو، فرضیه اول در سطح خطای ۰/۰۵ رد نشده است؛ بنابراین، محدودیت در تأمین مالی به کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری منجر شده است. همچنین، بررسی متغیرهای کنترلی حاکی از آن است که متغیرهای اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، فرصت‌های رشد و سن شرکت با کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه‌ای معنادار دارند؛ اما بین اهرم مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه‌ای معنادار وجود ندارد.

نگاره ۹: نتایج برازش مدل دوم پژوهش بر مبنای الگوی بنیش

Table 9: Results of runing the second research model based on the Beneish model

متغیر وابسته: کیفیت اطلاعات حسابداری				
متغیر	نماد اختصاری	ضریب	آماره t	احتمال آماره
محدودیت در تأمین مالی	KZ	-۰/۱۴۷	-۳/۶۶۷	۰/۰۰۰
احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش	EMP	-۰/۰۰۰	-۰/۱۴۱	۰/۸۸۷
محدودیت در تأمین مالی * احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش	KZ*EMP	۰/۰۰۹	۲/۱۷۲	۰/۰۳۰
اندازه شرکت	SIZE	۰/۱۲۴	۵/۰۳۱	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	ROA	۱/۰۴۴	۱۵/۵۷۰	۰/۰۰۰
فرصت‌های رشد	MTB	-۰/۰۰۱	-۳/۰۵۱	۰/۰۰۲
اهرم مالی	OLEW	۰/۶۲۸	۳/۱۲۰	۰/۰۰۱
سن شرکت	AGE	-۱/۳۱۲	-۵/۰۳۷	۰/۰۰۰
عدد ثابت	C	۰/۶۵۸	۳/۱۳۰	۰/۰۰۱
ضریب تعیین	۰/۷۲۲	آماره F		۹/۶۴۳
		احتمال آماره F		۰/۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۴۷	آماره دوربین-واتسون		۲/۴۹۶

(منبع: یافته‌های پژوهش)

بر اساس نتایج ارائه شده در **نگاره (۹)**، متغیر تعاملی محدودیت در تأمین مالی و احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش با ضریب ۰/۰۰۹۷۳۳ و احتمال آماره ۰/۰۳۰۳ حاکی از تأثیر مثبت و معنادار احتمال دستکاری سود بر رابطه بین محدودیت در تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری است؛ از این رو، فرضیه دوم در سطح خطای ۰/۰۵ رد نشده است؛ بنابراین، افزایش احتمال دستکاری سود تأثیر محدودیت در تأمین مالی بر کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری را تضعیف کرده است. همچنین، بررسی متغیرهای کنترلی حاکی از آن است که متغیرهای اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، فرصت‌های رشد، سن شرکت و اهرم مالی با کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه‌ای معنادار دارند.

نگاره ۱۰: نتایج برازش مدل دوم پژوهش بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده

Table 10: Results of running the second research model based on the modified Beneish model

متغیر وابسته: کیفیت اطلاعات حسابداری				
متغیر	نماد اختصاری	ضریب	آماره t	احتمال آماره
محدودیت در تأمین مالی	KZ	-۰/۱۵۷	-۲/۵۸۲	۰/۰۱۰
احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده	EMP-BA	-۰/۰۰۳	-۱/۳۶۲	۰/۱۷۳
محدودیت در تأمین مالی* احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده	KZ*EMP-BA	۰/۰۱۴	۲/۵۱۷	۰/۰۱۲
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۰۰۵	-۰/۲۷۰	۰/۷۸۶
بازده دارایی‌ها	ROA	۱/۰۰۳	۱۰/۰۸۱	۰/۰۰۰
فرصت‌های رشد	MTB	-۰/۰۰۲	-۱۹/۶۷۷	۰/۰۰۰
اهرم مالی	OLEW	۰/۶۷۰	۵/۸۷۷	۰/۰۰۰
سن شرکت	AGE	۱/۹۶۱	۳/۱۵۱	۰/۰۰۱
عدد ثابت	C	-۰/۱۵۷	-۱/۱۸۴	۰/۲۳۶
ضریب تعیین	۰/۷۰۲	آماره F		۸/۷۵۳
		احتمال آماره F		۰/۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۲۲	آماره دوربین-واتسون		۲/۴۸۹

بر اساس نتایج ارائه شده در نگاره (۱۰)، متغیر تعاملی محدودیت در تأمین مالی و احتمال دستکاری سود بر مبنای الگوی بنیش تعدیل شده با ضریب ۰/۰۱۴۴۹۷ و احتمال آماره ۰/۰۱۲۲ حاکی از تأثیر مثبت و معنادار احتمال دستکاری سود بر رابطه بین محدودیت در تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری است؛ از این رو، فرضیه دوم در سطح خطای ۰/۰۵ رد نشده است؛ بنابراین، احتمال دستکاری سود رابطه بین محدودیت در تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری را تضعیف کرده است. همچنین، بررسی متغیرهای کنترلی حاکی از آن است که متغیرهای بازده دارایی‌ها، فرصت‌های رشد، اهرم مالی و سن شرکت با کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه‌ای معنادار دارند؛ اما بین متغیر اندازه شرکت و کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه‌ای معنادار وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

گزارشگری اطلاعات مالی و افشای اطلاعات، به عنوان یکی از بااهمیت‌ترین ابزارهای مدیریت برای ارتباط میان عملکرد و نظارت به وسیله افراد برون‌سازمانی، نقشی تعیین‌کننده در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی دارد. با این حال، بحران‌های مالی اخیر از یک سو، و تشدید محدودیت‌های تأمین مالی از سوی دیگر، کیفیت اطلاعات حسابداری را تحت تأثیر قرار داده و با افزایش ریسک گزارشگری مالی، انگیزه‌های فرصت‌طلبانه مدیران را در

ارائه صورت‌های مالی تقویت کرده است. این پژوهش رابطه بین محدودیت در تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری را با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌کننده احتمال دستکاری سود بررسی کرده است. یافته‌های پژوهش حاضر مؤید آن است که محدودیت در تأمین مالی به طرزی معنادار به کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری منجر می‌شود. این نتیجه که با یافته‌های مطالعات پیشین (Ding et al. 2016; Beaty et al 2010; Hope et al. 2009; ; Lei et al. 2022; Tang 2023; Armstrong et al. 2019) و ستایش و همکاران (۱۳۹۲) هم‌سو است را می‌توان در چارچوب نظریه سرمایه‌گذاری تبیین کرد. شرکت‌های دارای محدودیت مالی، به دلیل داشتن ترازنامه‌های نامساعد و هزینه‌های بیشتر تأمین مالی، با ریسک ورشکستگی بیشتری مواجه هستند. این شرایط انگیزه مدیران را برای مدیریت سود و ارائه گزارشگری مالی فرصت‌طلبانه به منظور جذب سرمایه ارزان‌قیمت یا عبور از شرایط بحرانی افزایش می‌دهد که در نهایت، به کاهش قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری می‌انجامد. علاوه بر این، یافته‌ها نشان می‌دهد افزایش احتمال دستکاری سود این رابطه منفی را تضعیف می‌کند. به عبارت دیگر، در شرکت‌هایی که نشانه‌هایی از دستکاری سود در آنها مشاهده می‌شوند، اثر محدودیت مالی بر کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری با شدت کمتری ظاهر می‌شود. این پدیده را می‌توان ناشی از تأثیر مخرب مدیریت و دستکاری سود بر تصمیم‌های اقتصادی دانست؛ به این صورت که با مدیریت سود و آراستن صورت‌های مالی، می‌توان استفاده‌کننده و تحلیلگر را در ارزیابی اثرات محدودیت در تأمین مالی بر کیفیت اطلاعات مالی دچار اشتباه محاسباتی کرد و کارایی بازار و تصمیم‌گیری را تحت تأثیر قرار داد. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی مانند ترومبتا و ایمپراتوره (Trombetta & Imperatore, 2014) هم‌خوانی دارد که بر نقش مخرب مدیریت سود در کارایی بازار تأکید کرده‌اند.

پیشنهادهای کاربردی مبتنی بر یافته‌های پژوهش

یافته‌های این پژوهش حاوی پیامدهای عملیاتی زیر برای ذی‌نفعان کلیدی بازار سرمایه است:

نهادهای ناظر و تدوین‌کننده استانداردها (مانند سازمان بورس و اوراق بهادار و کمیته فقهی سازمان استاندارد حسابداری) می‌توانند با تدوین دستورالعمل‌های الزام‌آور برای افشای هدفمند، شفافیت گزارشگری شرکت‌های دارای محدودیت مالی را افزایش دهند. این افشاگری باید به طور مشخص شامل ریسک‌های نقدینگی، برنامه‌های تأمین مالی آتی و توجیه نوسانات بااهمیت در اقلام تعهدی باشد. همچنین، بازبینی مقررات در حوزه‌های پرابهام حسابداری مانند برآورد دارایی‌های نامشهود و ذخایر، به منظور محدود کردن دامنه قضاوت مدیریت و کاهش امکان مدیریت سود در این شرکت‌ها، ضروری به نظر می‌رسد.

حسابرسان و مؤسسه‌های حسابرسی باید رویکرد حسابرسی خود را بر اساس ریسک توسعه دهند و تمرکزی ویژه بر شرکت‌های با محدودیت مالی و دارای شواهد احتمالی دستکاری سود داشته باشند. این امر مستلزم اجرای آزمون‌های تحلیلی گسترده‌تر بر روی جریان‌های نقدی، اقلام تعهدی و معاملات با اشخاص وابسته و همچنین، ارزیابی جدی اثربخشی کنترل‌های داخلی گزارشگری مالی در این دست شرکت‌هاست.

تأمین‌کنندگان منابع مالی (مانند بانک‌ها و نهادهای اعتباری) می‌توانند با ادغام شاخص‌های کیفیت سود و احتمال دستکاری سود در مدل‌های ارزیابی اعتباری خود، دقت تصمیم‌گیری‌های خود را افزایش دهند. رویکرد محتاطانه‌تر در مواجهه با شرکت‌هایی که هم‌زمان با محدودیت مالی و کیفیت کم اطلاعات حسابداری دست به گریبان هستند، می‌تواند به کاهش ریسک اعتباری این نهادها بینجامد. همچنین، انجام پژوهش‌های عمیق‌تر در بسترهای اقتصادی متفاوت و در سطح صنایع خاص می‌تواند نقش متغیرهای کلان اقتصادی و ویژگی‌های ساختاری صنایع را در تبیین رابطه بین محدودیت تأمین مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری روشن‌تر کند.

منابع

- آغال، ابراهیم (۱۳۹۴). بررسی تأثیر محدودیت مالی بر کیفیت گزارشگری مالی. سومین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت، تهران. <https://civilica.com/doc/442151/>
- ابراهیمی، سیدکاظم، بهرامی‌نسب، علی، و ممشلی، رضا (۱۳۹۶). تأثیر بحران مالی بر کیفیت گزارشگری مالی. *دانش حسابداری*، ۸(۳)، ۱۴۱-۱۶۵. <https://doi.org/10.22103/jak.2017.9590.2285>
- اثنی‌عشری، حمیده، و اسدی، غلامحسین (۱۳۹۴). معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری و بازده اضافی مطلق. *دانش حسابداری مالی*، ۲(۴)، ۶۹-۴۷. https://jfak.journals.ikiu.ac.ir/article_1255.html
- اثنی‌عشری، حمیده، حجازی، رضوان، و مجتهدزاده، ویدا (۱۳۹۳). طراحی مدل سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری. *نشریه پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۶(۲)، ۷۵-۹۴. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223405.1393.6.2.6.8>
- احمدی‌مقدم، منصور (۱۳۹۴). بررسی ارتباط بین محدودیت در تأمین مالی، تصمیمات تأمین مالی و ریسک جریان نقدی آزاد با انواع مدیریت سود [پایان‌نامه کارشناسی ارشد]. دانشگاه سمنان.
- اشک‌ریز، خدیجه (۱۴۰۱). تأثیر اجرای استانداردهای حسابداری بخش عمومی بر کیفیت گزارش‌دهی مالی [رساله کارشناسی ارشد]. دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده حسابداری.
- امیرآزاد، میرحافظ، برادران حسن‌زاده، رسول، محمدی، احمد، و تقی‌زاده، هوشنگ (۱۳۹۷). مدل جامع عوامل مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی در ایران به روش نظریه‌پردازی زمینه‌بنیان. *نشریه پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۱۰(۴)، ۲۱-۴۲. <https://doi.org/10.22108/far.2019.112553.1301>
- ایزدی‌نیا، ناصر، ربیعی، حامد، و حمیدیان، نرگس (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین اهرم مالی و مدیریت سود واقعی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پیشرفت‌های حسابداری*، ۵(۱)، ۳۳-۵۴. <https://doi.org/10.22099/jaa.2013.1652>

برادران حسن‌زاده، رسول، و فیضی، حمیده (۱۳۹۸). تأثیر انعطاف‌پذیری مالی و محدودیت در تأمین مالی بر مدیریت سود. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۴۳، ۸۵-۱۰۲.

<https://doi.org/10.22034/iaar.2019.96984>

تهرانی، رضا، و حصارزاده، رضا (۱۳۸۸). تأثیر جریان‌های نقدی آزاد و محدودیت در تأمین مالی بر بیش سرمایه‌گذاری و کم سرمایه‌گذاری. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۱ (۲)، ۵۰-۶۷.

https://www.iaaaar.com/article_105195.html

تیموری، زهرا، هاشمی، سید عباس، و امیری، هادی (۱۴۰۰). تدوین مدل کیفی عوامل اثرگذار بر قیمت‌گذاری کیفیت اطلاعات حسابداری در ایران. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۸ (۳)، ۴۳۵-۴۵۹.

<https://doi.org/10.22059/acctgrev.2020.303615.1008380>

ثقفی، علی، و عرب‌مازار یزدی، مصطفی (۱۳۸۹). کیفیت گزارشگری مالی و ناکارایی سرمایه‌گذاری. *نشریه پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۲ (۴)، ۱-۲۰.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223405.1389.2.4.1.9>

ثقفی، علی، و ابراهیمی، ابراهیم (۱۳۸۸). رابطه تدوین استانداردهای حسابداری با کیفیت اطلاعات حسابداری. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۵۷، ۳۳-۵۰.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26458020.1388.16.3.3.2>

جبارزاده‌کنگرلویی، متوسل، و بهنمون، یعقوب (۱۳۹۸). تأثیر مدیریت سود و محدودیت مالی بر خوانایی گزارشگری مالی. *بورس اوراق بهادار*، ۴۶، ۵-۲۵.

<https://doi.org/10.22034/jse.2019.11152>

حقیقت، حمید، و زرگریفوجی، یعقوب (۱۳۹۲). تأثیر محدودیت‌های مالی و وجه نقد نگهداری شده بر حساسیت سرمایه‌گذاری به جریان نقدی. *پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی*، ۲۵ (۳)، ۱۴۹-۱۷۴.

https://www.arfr.ir/article_51278.html

خواجه‌جوی، شکراله، و صالحی‌نیا، محسن (۱۳۹۴). محدودیت‌های تأمین مالی و رشد شرکت (مطالعه موردی: بورس اوراق بهادار تهران)، *فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی*، ۷، ۲۹-۴۸.

<http://qfaj.mobarakeh.iau.ir/article-1-339-fa.html>

ذوالفقاری، مهدی، طالب‌نیا، قدرت‌الله، و پورزمانی، زهرا (۱۳۹۸). مدیریت سود فرصت‌طلبانه و کارآ و رابطه آن با محدودیت‌های مالی: آزمون فرضیه بدهی تئوری‌های اثباتی حسابداری. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۹، ۱-۲۳.

<https://doi.org/10.22051/jera.2017.14103.1597>

ریاحی بلکویی، احمد، و پارسائیان، علی (۱۳۷۹). *تئوری‌های حسابداری*. تهران: فرهنگ و مدیریت.

<https://www.irhesabdaran.ir/Belkoe>

ستایش، محمدحسین، رضایی، غلامرضا، زیاری، سارا، و کاظم‌نژاد، فاطمه (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات مالی و محدودیت در تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *فصلنامه حسابداری مالی*، ۵، ۲۱-۴۵. <http://qfaj.mobarakeh.iau.ir/article-1-137-fa.html>

سیدین‌پروجنی، الهام‌السادات، و پناهیان، حسین (۱۳۹۵). تعیین رابطه بین عدم‌تقارن اطلاعاتی و مدیریت سود در صندوق‌های مشترک سرمایه‌گذاری. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۸(۴)، ۷۳-۵۴. https://www.iaaaar.com/article_98750.html

علیزاده، فاطمه، فرازنده‌نیا، آسیه، و احمدی، یاسر (۱۴۰۳). بررسی ارتباط بین بحران مالی شرکت در دستکاری سود توسط مدیریت با تأکید بر نقش نظارتی مؤسسات بزرگ حسابرسی. *نشریه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری*، ۱، ۹۹۸-۱۰۱۰. <https://www.magiran.com/paper/citation?ids=2773117>

کمیته تدوین استانداردهای حسابداری. (۱۴۰۳). *استانداردهای حسابداری ایران*. تهران: انتشارات سازمان حسابرسی. <https://audit.org.ir>

محمودآبادی، حمید، و رضایی، غلامرضا (۱۳۹۱). بررسی اثرات مدیریت سود بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. در اولین همایش منطقه‌ای رویکردهای نوین حسابداری و حسابرسی (صص. ۱۱۳-۱۲۸). دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر گز. <https://civilica.com/doc/169419/>

نمازی، محمد (۱۳۸۹). پژوهش‌های تجربی در حسابداری: دیدگاه روش‌شناختی (چاپ دوم). شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز. https://press.shirazu.ac.ir/book_834.html

هنری‌عزیز، حسین (۱۳۹۹). بررسی تأثیر محدودیت مالی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و سیاست تقسیم سود. ششمین همایش ملی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم انسانی، اقتصاد و حسابداری ایران، تهران. <https://civilica.com/doc/1117599/>

یوسفی، امید، دلاوری، سیدجواد، و خیراللهی، فرشید (۱۴۰۱). تأثیر بحران مالی جهانی بر درماندگی مالی، مدیریت سود و قیمت‌گذاری اقلام تعهدی. *اقتصاد پولی و مالی*، ۲۹(۱). <https://doi.org/10.22067/mfe.2022.74040.1143>

References

- Accounting Standards Development Committee. (2023). *Iranian accounting standards*. Tehran: Auditing Organization Publications. <https://audit.org.ir>. [In Persian]
- Aghal, E. (2015). *Investigating the effect of financial constraints on the quality of financial reporting*. Third International Conference on Accounting and Management, Tehran. <https://civilica.com/doc/442151/> (in persian)

- AhmadiMogaddam, M. (2015). Investigation of the relationship between financing constraints, financing decisions, and free cash flow risk with types of profit management. [Master's thesis], Semnan University. [In Persian]
- Al-Ali, H. A. K. (2014). *Factor affecting the efficiency of accounting information systems and their role in rationalizing*. Expenditure in Jordanian Public Universities, Al Albayt University, Jordan.
- Alizadeh, F., Farazandehnia, A., & Ahmadi, Y. (2024). Investigating the relationship between the company's financial crisis and profit manipulation by management with emphasis on the supervisory role of large audit firms. *Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, 8, 998-1010. <https://www.magiran.com/paper/citation?ids=2773117>. [In Persian]
- AmirAzad, M. H., Baradaran Hassanzadeh, R., Mohammadi, A., & Taghizadeh, H. (2018). A comprehensive model of factors affecting the quality of financial reporting in Iran using the grounded theory method. *Journal of Financial Accounting Research*, 10(4), 21-42. <https://doi.org/10.22108/far.2019.112553.1301>. [In Persian]
- Armstrong, C. S., Glaeser, S., & Kepler, J. D. (2019). Accounting quality and the transmission of monetary policy. *Journal of Accounting and Economics*, 68(2-3), 101-265. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2933093
- Ashkriz, Kh. (2022). *The effect of implementing public sector accounting standards on the quality of financial reporting* [Master's thesis]. University of Sistan and Baluchestan, Accounting Department. [In Persian]
- Asnaashari, H., & Asadi, Gh. (2015). Criteria for measuring the quality of accounting information and absolute excess return. *Journal of Financial Accounting Knowledge*, 2(4), 47-69. https://jfak.journals.ikiu.ac.ir/article_1255.html [In Persian]
- Asnaashari, H., Hejazi, R., & Mojtahedzadeh, V. (2014). Designing a model for measuring accounting information quality. *Journal of Financial Accounting Research*, 6(2), 75-94. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223405.1393.6.2.6.8> [In Persian]
- Balakrishnan, K., Core, J. E., & Verdi, R. S. (2014). The relation between reporting quality and financing and investment: Evidence from changes in financing capacity. *Journal of Accounting Research*, 52(1), 1-36. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2404420
- Baradaran Hassanzadeh, R., & Feizi, H. (2019). The effect of financial flexibility and financing constraints on earnings management. *Journal of Accounting and Auditing Research*, 43, 85-102. <https://doi.org/10.22034/iaar.2019.96984> [In Persian]
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Beatty, A., Liao, S., & Weber, J. (2010). Financial reporting quality, private information, monitoring and the lease-versus-buy decision. *The Accounting Review*, 85(4), 1215-1238. <https://doi.org/10.2308/accr.2010.85.4.1215>
- Beneish, M. D. (1999). The detection of earnings manipulation. *Financial Analysts Journal*, 55(5), 26-36. <http://dx.doi.org/10.2469/faj.v55.n5.2296>

- Bushman, R., & Smith, A. (2001). Financial accounting information and corporate governance. *Journal of Accounting and Economics*, 32, 237–333. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.253302>
- Butler, M., Leone, A. J., & Willenborg, M. (2004). An empirical analysis of auditor reporting and its association with abnormal accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 37(2), 139–165. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.298700>
- Cascino, S. (2010). The influence of family ownership on the quality of accounting information. *Family Business Review*, 23 (3), 246–265. <https://ssrn.com/abstract=1617684>
- Chai, T., & Wen, G. (2010). On the improvement of accounting information quality by perfecting invoice management. *International Journal of Business and Management*, 5(2), 194–197. <https://ccsenet.org/journal/index.php/ijbm/article/download/5076/4237>
- Dechow, P. M., & Schrand, C. (2004). *Earning quality*. FA Institute Research Foundation. <http://csinvesting.org/wp-content/uploads/2015/04/Defining-Earnings-Quality>
- Diamond, D., & Verrecchia, R. (1991). Disclosure, liquidity, and the cost of capital. *Journal of Finance*, 66, 1325–1355. <http://links.jstor.org/sici?sici=00221082%28199109%2946%3A4%3C1325%3ADLATCO%32.O.CO%3B2-H>
- Ding, S., Liu, M., & Wu, Z. (2016). Financial reporting quality and external debt financing constraints: The case of privately held firms. *Abacus*, 52 (3), 351–373. <https://doi.org/10.1111/abac.12083>
- Ebrahimi, S. K., Bahrami-Nasab, A., & Mameshli, R. (2017). The impact of the financial crisis on the quality of financial reporting. *Journal of Accounting Knowledge*, 8(3), 141–165. <https://doi.org/10.22103/jak.2017.9590.2285> [In Persian]
- Erickson, M., Hanlon, M., & Maydew, E. L. (2006). Is there a link between executive equity incentives and accounting fraud?. *Journal of Accounting Research*, 44(1), 113–143. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2006.00194.x>
- Fama, E. F., & Jensen, M. C. (1983). Separation of ownership and control. *The Journal of Law and Economics*, 26(2), 301–325. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.94034>
- Francis, J., LaFond, R., Olsson, P. M., & Schipper, K. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of Accounting and Economics*, 39(2), 295e327 (June). <https://ideas.repec.org/a/eee/jaecon/v39y2005i2p295-327.html>
- Gatea Al-Jubouri, A. K., & Jarad, H. A. (2021). The effect culture dimensions on quality of integrated reporting from the perspective of stakeholders. *Technium Sustainability*, 1(1), 34–47. <https://doi.org/10.47577/sustainability.v1i1.4892>
- George, E. (2011). Accounting disclosures, accounting quality and conditional and unconditional conservatism. *International Review of Financial Analysis*, 20, 88–120. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2011.02.013>
- Gordon, M. (1964). Postulates, principles, and research in accounting. *The Accounting Review*, 39(2), 251–263. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1670584>
- Haag, S., & Cummings, M. (2008). *Information systems essentials*. McGraw-Hill, Inc. <https://www.amazon.com/Information-Systems-Essentials-Stephen-Haag/dp/0073376752>

- Haghighat, H., & Zargarfioji, Y. (2013). The effect of financial constraints and cash held on investment sensitivity to cash flow. *Journal of Applied Research in Financial Reporting*, 25(3), 149-174. https://www.arfr.ir/article_51278.html [In Persian]
- Hall, J. A. (2011). *Accounting information systems*. Cengage Learning. <https://www.amazon.com/Accounting-Information-Systems-James-Hall/dp/1111972141>
- Healy, P. M. (1985). The effects of bonus schemes on accounting decisions. *Journal of Accounting and Economics*, 7(1-3), 85-107. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(85\)90029-1](https://doi.org/10.1016/0165-4101(85)90029-1)
- Hellstrom, K. (2009). *Financial accounting quality in a european transition economy: The case of the czech republic* [PhD thesis]. Stockholm: EFI The Economic Research Institute, Stockholm School of Economics. <https://research.hhs.se/esploro/outputs/doctoral/Financial-accounting-quality-in-a-European/991001480428106056>
- HenryAziz, H. (2019). *Investigating the effect of financial constraints on the relationship between financial reporting quality and dividend policy*. Sixth National Conference on Modern Research in the Humanities, Economics and Accounting of Iran, Tehran. <https://civilica.com/doc/1117599/> [In Persian]
- Hepworth, S. (1953). Smoothing periodic income. *The Accounting Review*, 28(1), 32-39. <https://www.jstor.org/stable/241436>
- Hope, O. K., Thomas, W. B., & Vyas, D. (2009). Transparency, ownership, and financing constraints in private firms. *Journal of Accounting Research*, 46(3), 591-626. <https://ssrn.com/abstract=1535644>.
- Isadinia, N, Rabiei, H., & Hamidian, N. (2013). Investigating the relationship between financial leverage and real earnings management of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting Advances*, 5(1), 33-54. <https://doi.org/10.22099/jaa.2013.1652> [In Persian]
- Jabarzadeh Kangarloui, M., & Bahnemoun, Y. (2019). The effect of earnings management and financial constraints on the readability of financial reporting. *Stock Exchange*, 46, 5-25. <https://doi.org/10.22034/jse.2019.11152> [In Persian]
- Kaplan, N., & Zingales, L. (1997). Do financing constraints explain why investment is correlated with cash flow?. *Quarterly Journal of Economics*, 112, 169-215. <https://ssrn.com/abstract=225331>
- Khajavi, Sh., & Salehinia, M. (2015). Financing constraints and company growth (Case Study: Tehran Stock Exchange). *Journal of Financial Accounting Research*, 7, 29-48. <http://qfaj.mobarakeh.iau.ir/article-1-339-fa.html> [In Persian]
- Lei, Z., Gong, G., Wang, T., & Li, W. (2022). Accounting information quality, financing constraints, and company innovation investment efficiency by big data analysis. *Journal of Organizational and End User Computing (JOEUC)*, 34(3), 1-21. <https://doi.org/10.4018/JOEUC.292525>
- Mahmoudabadi, H., & Rezaei, Gh. (2012). Studying the effects of earnings management on the quality of financial reporting in companies listed on the Tehran Stock Exchange. In *The First Regional Conference on New Approaches to Accounting and Auditing* (pp. 113-128). Islamic Azad University, Bandar Gaz Branch. <https://civilica.com/doc/169419/> [In Persian]

- Namazi, M. (2010). *Empirical research in accounting: A methodological perspective* (2nd ed.). Shiraz: Shiraz University Press. https://press.shirazu.ac.ir/book_834.html [In Persian]
- Ning, Y. (2005). The theoretical framework of earnings management. *Canadian Social Science*, 1(3), 32-38. <http://dx.doi.org/10.3968/j.css.1923669720050103.004>
- Perotti, E., & Vesnaver, L. (2004). Enterprise finance and investment in listed Hungarian firms. *Journal of Comparative Economics*, 32(1), 73-87. <https://doi.org/10.1016/j.jce.2003.09.009>
- Riahi Balkoei, A., & Parsaian, A. (2000) *Accounting theories*. Tehran: Farhang va Modiriati. <https://www.irhesabdaran.ir/Belkoei> [In Persian]
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335-370. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2006.01.002>
- Saghafi, A., & Arabmazar, M. (2011). The quality of financial reporting and investment inefficiency. *Journal of Financial Accounting Research*, 2(4), 1-20. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223405.1389.2.4.1.9>. [In Persian]
- Saghafi, A., & Ebrahimi, E. (2009). The relationship between the development of accounting standards and the quality of accounting information. *Journal of Accounting and Auditing Reviews*, 57, 33-50. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26458020.1388.16.3.3.2> [In Persian]
- Schipper, K., & Vincent, L. (2003). Earnings quality. *Accounting Horizons*, 17(supplement), 97-110. https://www.academia.edu/9231056/Earnings_Quality
- Sensini, L., & Vazquez, M. (2021). Effects of working capital management on sme profitability: Evidence from an emergent economy. *International Journal of Business and Management*, 16(4), 85-95. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v16n4p85>
- Setayesh, M. H., Rezaei, Gh. R., Ziari, S., & Kazemnejad, F. (2013). Investigating the relationship between the quality of financial information and the constraints on financing of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Quarterly Journal of Financial Accounting*, 5, 21-45. <http://qfaj.mobarakeh.iau.ir/article-1-137-fa.html> [In Persian]
- Seyedin Borujani, E. S., & Panahian, H. (2016). Determining the relationship between information asymmetry and earnings management in mutual funds. *Journal of Accounting and Auditing Research*, 8(4), 54-73. https://www.iaaaar.com/article_98750.html [In Persian]
- Shuli, I. (2011). Earnings management and the quality of the financial reporting. *Perspectives of Innovations, Economics and Business (PIEB)*, 8(2), 45-48. <https://doi.org/10.22004/ag.econ.128647>
- Shyti, A. (2013). Over-confidence and entrepreneurial choice under ambiguity. *HEC Paris Research Paper*, No. SPE-2013-982. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2267968>
- Tang, L. (2023). The impact of accounting information quality and financing constraints on innovation input of Chinese private enterprises. *Researchsquare.com*, 1-21. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-3364181/v1>
- Tehrani, R., & Hesarzadeh, R. (2009). The effect of free cash flows and constraints financing on over-investment and under-investment. *Accounting Research*, 1(2), 50-67. https://www.iaaaar.com/article_105195.html [In Persian]

- Teymouri, Z., Hashemi, S. A., & Amiri, H. (2021). Developing a qualitative model of factors affecting the pricing of accounting information quality in Iran. *Accounting and Auditing Reviews*, 28(3), 435-459. <https://doi.org/10.22059/acctgrev.2020.303615.100838> [In Persian]
- Thornton, D. B. (2002). Financial reporting quality: implications of accounting research. *Journal of Banking, Trade and Commerce*, 21-33. <https://www.sid.ir/paper/646382/en>
- Trombetta, M., & Imperatore, C. (2014). The dynamic of financial crises and its non-monotonic effects on earnings quality. *Journal of Accounting and Public Policy*, 33(3), 205_232. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2014.02.002>
- Yousefi, O., Delawari, S. J., & Kheirollahi, F. (2022). The impact of the global financial crisis on financial distress, profit management, and accrual pricing. *Monetary and Financial Economics*, 29(1). <https://doi.org/10.22067/mfe.2022.74040.1143> [In Persian]
- Zolfaghari, M., Talebnia, Gh., & Pourzamani, Z. (2019). Opportunistic and efficient earnings management and its relationship with financial constraints: Testing the debt hypothesis of positive accounting theories. *Empirical Accounting Research*, 9, 1-23. <https://doi.org/10.22051/jera.2017.14103.1597> [In Persian]

¹ Graham & Dad

² Agency Theory

³ Perspective Theory

⁴ Accruals

⁵ Earnings Management

⁶ Earnings Smoothing

⁷ Michelson

⁸ Variance Inflation Factors (VIF)

⁹ Heteroskedasticity

¹⁰ Generalized Least Squares (GLS)

¹¹ Serial Correlation

¹² Pooled/Panel

¹³ Fixed Effects

¹⁴ Random Effects

¹⁵ Panel With Fixed Effect